

ADRODDIAD BLYNYDDOL ATODIADAU 2023 I 2024

Atodiad A: Y weithdrefn reoliadol.....	1
Atodiad B: Asesiad o'r tirlun rheoliadol.....	8
Atodiad C: Datblygiadau Rheoliadol.....	22

Atodiad A: Y weithdrefn reoliadol

Datblygiadau yn y weithdrefn ers adroddiad blynyddol 2022-23

- A.1 Mae Pennod 3 yn ystyried y ffaith bod y cyd-destun ehangach y mae'r OIM yn gweithredu ynddo wedi esblygu er adroddiad blynyddol 2022-23: mae elfennau Fframwaith Windsor wedi dod i rym, gan effeithio ar symudiad nwyddau o Brydain i Ogledd Iwerddon, a chafwyd newidiadau wedyn i Fframwaith Windsor yn unol â'r papur gorchymyn, "Safeguarding the Union"; mae Deddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir wedi cael ei phasio; mae llywodraethau'n parhau i ddefnyddio strwythurau Fframwaith Cyffredin i hwyluso gwaith rhynglywodraethol a thrafodaeth mewn meysydd polisi perthnasol; ac maen nhw'n parhau i ystyried gwaharddiadau dan y MAPs o fewn a thu allan i ardaloedd y Fframwaith Cyffredin. Mae gweithdrefn marchnad fewnol y DU hefyd yn dechrau ennyn diddordeb academyddion, melinau trafod a phwyllgorau seneddol.
- A.2 Mae'r Atodiad hwn yn rhoi crynhoad byr o'r datblygiadau hyn sy'n berthnasol i'r weithdrefn er mwyn rhoi diweddariad ar y tirlun ehangach hwn ac amlinellu'r cyd-destun y mae'r datblygiadau rheoliadol a ddisgrifir yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn yn digwydd o'i fewn.
- A.3 Hefyd, aethom ati i ofyn i'r pedair llywodraeth gwblhau holiadur oedd yn gofyn am wybodaeth a sylwadau am ddatblygiadau ers ein hadroddiad blynyddol diwethaf mewn perthynas â Deddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir (REUL), a elwir yn awr yn gyfraith wedi cymathu, Fframweithiau Cyffredin a'r broses waharddiad. Cawsom ymatebion gan Lywodraeth yr Alban a Llywodraeth Cymru, ac aeth yr Adran dros Fusnes a Masnach (DBT) ati i gydgyssylltu ymateb gan adrannau Llywodraeth y DU. Cyn adfer y rhannu grym a gweithrediaeth weithredol yng Ngogledd Iwerddon, roedd ein rhyngweithiad ni gyda Gwasanaeth Sifil Gogledd Iwerddon (NICS), a ddarparodd ymateb trawsadrannol i gwestiynau OIM heb effeithio ar y safleoedd gweinidogol oedd i ddod. Mae'r sylwadau hyn gan swyddogion NICS yn gyfyngedig i ddadansoddiad polisi/technegol y swyddogion hyn yn unig ac nid ydynt yn cynrychioli barn y Weithrediaeth. Rydym wedi crynhoi ymatebion yr holiadur yn yr adrannau perthnasol.

Fframwaith Windsor

- A.4 Mae Fframwaith Windsor yn gyfres o drefniadau y cytunwyd arnynt gan Lywodraeth y DU a'r Undeb Ewropeaidd i fynd i'r afael â materion yn ymwneud â gweithredu hen brotocol Gogledd Iwerddon. Mae Llywodraeth y DU yn nodi bod y trefniadau'n berthnasol yn lle'r rhai yn y Protocol gwreiddiol, "gan ail ddioli trefniadau'n sylfaenol i dri maes allweddol". Dyma nhw: "adfer y llif masnach esmwyth ym marchnad fewnol y Deyrnas Unedig", "diogelu lle Gogledd Iwerddon yn yr Undeb", ac "ymdrin â'r diffyg democrataidd a oedd fel arall wrth galon yr hen

Protocol".¹ Dechreuodd gweithrediad Fframwaith Windsor yn ystod 2023, mae rhai trefniadau mewn grym yn barod a bydd trefniadau pellach yn cael eu cyflwyno mewn camau hyd at 2025.²

- A.5 Mae papur gorchymyn Fframwaith Windsor yn cyfeirio at rôl OIM mewn monitro'r effeithiau i Ogledd Iwerddon a fydd yn codi o newidiadau rheoliadol yn y dyfodol. Mae'n cynnwys ymrwymiad gan Lywodraeth y DU i ymateb i unrhyw adroddiad gan OIM a baratoir mewn ymateb i gais gan awdurdodau Gogledd Iwerddon i archwilio pryderon yn ymwneud â newid rheoliadol yn y DU yn y dyfodol.
- A.6 Ar 31 Ionawr 2024, cyhoeddodd Llywodraeth y DU y papur gorchymyn, "Safeguarding the Union", ac amrywiol Offerynnau Statudol drafft sy'n adlewyrchu addasiadau a wnaed i Fframwaith Windsor. Byddwn yn gweithio gyda'r llywodraethau i ddeall goblygiadau'r papur gorchymyn ac unrhyw newidiadau deddfwriaethol i'n gwaith.
- A.7 Nid yw OIM yn casglu data am Fframwaith Windsor yn benodol, ac nid yw chwaith yn adolygu neu'n cynghori ar Fframwaith Windsor ei hun. Mae unrhyw ddeddfwriaeth sy'n angenrheidiol i roi Fframwaith Windsor ar waith y tu allan i gylch gwaith statudol OIM (er bod materion eraill marchnad fewnol y DU yn ymwneud â Gogledd Iwerddon o fewn ei gylch gwaith).³ Fodd bynnag, drwy ein gwaith o fonitro marchnad fewnol y DU, rydym yn cofnodi data masnach yn ymwneud â Gogledd Iwerddon, a drafodir ymhellach ym Mhennod 2 yr adroddiad hwn. Rydym wedi ehangu ar y disgrifiad o lifoedd masnach Gogledd Iwerddon eleni gyda data ychwanegol. Efallai y byddwn hefyd yn cyfeirio at Fframwaith Windsor wrth gynhyrchu adroddiadau neu gyngor, lle mae presenoldeb y Fframwaith a'i effeithiau, neu effeithiau posibl, yn berthnasol i'n dadansoddiad.

Deddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir (y Ddeddf REUL)

- A.8 Derbyniodd Deddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir⁴ gymeradwyaeth frenhinol ar 29 Mehefin 2023. Aethom ati i drafod y Bil cyfatebol yn adroddiad blynyddol 2022/2023. Yn wreiddiol, y cynnig oedd y byddai'r mwyafrif o Ddeddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir yn cael ei ddirymu (neu fachludo) erbyn diwedd 2023, heblaw ei fod yn cael ei gadw. Ym mis Mai 2023, diwygiodd Llywodraeth y DU y Bil i gynnwys Atodlen 1 oedd yn pennu bron i 600 o ddarnau o Ddeddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir nad oedd eu hangen bellach ac a fyddai'n cael eu machludo ar ddiwedd 2023, heblaw bod llywodraethau'r DU, yr Alban neu Gymru yn defnyddio pwerau eraill yn y Ddeddf REUL i atal machludo'r rhannau o Ddeddf Cyfraith yr UE

¹ [vFINAL- 2023 02 27 – Papur Gorchymyn 1245 \(publishing.service.gov.uk\)](#)

² [Fframwaith Windsor – rhagor o fanylion a chyhoeddiadau - GOV.DU \(www.gov.uk\)](#)

³ Mae'r Fframwaith yn berthnasol i agwedd arbennig o fasnach o fewn y DU, sef symudiad nwyddau o Brydain i Ogledd Iwerddon, nad yw darpariaethau perthnasol UKIMA, fel y MAPs sy'n berthnasol i nwyddau, yn berthnasol iddynt. Nid yw UKIMA, a chylch gwaith OIM mewn perthynas ag agweddau eraill o fasnach o fewn y DU, fel gwasanaethau a chymwysterau proffesiynol, wedi eu heffeithio gan y Fframwaith.

⁴ [Deddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir \(Dirymu a Diwygio\) 2023.](#)

a Ddargedwir (REUL) sydd wedi eu rhestru yn Atodlen 1. Byddai holl rannau eraill Deddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir (REUL) yn cael eu cadw a'u hail enwi yn 'gyfraith wedi cymathu', heblaw eu bod wedi eu dirymu, eu hailddatgan neu eu hamnewid gan y Llywodraethau.

- A.9 Aeth Llywodraeth y DU ati i ddatgymhwyso machludo saith darn o'r REUL a restrir yn Atodlen 1, na chawsent eu dirymu ar ddiwedd 2023.⁵ O ganlyniad i dair rhan o REUL oedd yn ymwneud â chynlluniau gwybodaeth a hyrwyddiadau amaeth-fwyd, a restrwyd ar gyfer eu dirymu o dan Atodlen 1, cafodd y dirymiad ei ddatgymhwyso mewn deddfwriaeth a wnaed gan Lywodraeth y DU o dan bwerau'r Ddeddf REUL. Ni ystyriwyd bod y darnau hyn o REUL yn ddiangen am eu bod yn berthnasol i Ogledd Iwerddon ond ni allant gael eu cadw gan Gynulliad Gogledd Iwerddon o ystyried y ffaith nad oedd Gweithrediaeth ar y pryd.⁶
- A.10 Mae'r Ddeddf REUL hefyd yn rhoi pwerau sylweddol i Lywodraeth y DU a'r Llywodraethau Datganoledig (o fewn cwmpas eu galluoedd datganoledig) i ddirymu, ailsefydlu neu amnewid cyfraith wedi cymathu tan fis Mehefin 2026. Bydd defnyddio'r pwerau hyn yn galluogi i lywodraethau ddefnyddio dulliau gwahanol mewn meysydd o alluoedd datganoledig, a allai arwain at gynyddu gwahaniaethau rheoliadol rhwng pedair gwlad y DU. Gallai'r gwahaniaethau hyn sy'n dod i'r amlwg fod yn rhai sy'n gysylltiedig â nwyddau, gwasanaethau a chymwysterau proffesiynol.
- A.11 Gofynnodd OIM i'r pedair llywodraeth a oedd ganddynt unrhyw gynlluniau i ddefnyddio eu pwerau o dan y Ddeddf REUL i addasu'r gyfraith wedi cymathu mewn meysydd polisi datganoledig. Dywedodd Llywodraeth y DU wrth OIM ei bod yn craffu ar y gyfraith wedi cymathu gyda'r bwriad o'i haddasu, ei thynnu neu ei hailffurfio. Mae rhai diwygiadau a diddymiaidau wrthi'n digwydd yn barod, ac mae mwy i ddod. Mae Llywodraeth yr Alban wedi nodi, er na all eithrio'r posibilrwydd o ddefnyddio pwerau o dan y Ddeddf REUL yn y dyfodol (o ystyried y meysydd eang o gyfraith ddatganoledig a allai fod yn gyfraith wedi cymathu neu gynnwys cyfraith wedi cymathu), nid oes ganddi unrhyw gynlluniau i ddefnyddio'r pwerau hyn i addasu polisi. Dywedodd Llywodraeth Cymru ei bod yn bwriadu defnyddio'r pwerau a roddwyd yn y Ddeddf REUL yn bwyllog a dim ond lle bo'n gwbl angenrheidiol. Ni nododd y NICS unrhyw gynlluniau cyfredol i addasu'r gyfraith wedi cymathu, a nododd DAERA na fyddai'n defnyddio pwerau yn y Ddeddf REUL i wneud diwygiadau deddfwriaethol neu bolisi ar sail Gogledd Iwerddon yn unig yn absenoldeb y Gweinidogion a'r Cynulliad.

⁵ [Deddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir \(Dirymu a Diwygio\) 2023 Rheoliadau \(Dirymu a Datgymhwysiad Machlud\) 2023.](#)

⁶ [Memrandwm Esboniadol i Ddeddf Cyfraith yr UE a Ddargedwir \(Dirymu a Diwygio\) 2023 Rheoliadau \(Dirymiad a Datgymhwysiad Machlud\) 2023](#), paragraff 2.3.

Fframweithiau Cyffredin

- A.12 Mae Fframweithiau Cyffredin yn “gytundebau anstatudol rhwng Llywodraeth y DU a'r Llywodraethau Datganoledig i ganfod sut mae materion sydd wedi'u datganoli neu eu trosglwyddo a lywiwyd gynt gan gyfraith yr UE, i gael eu rheoleiddio wedi i'r DU ymadael â'r UE”.⁷ Maen nhw'n nodi gwaith trefniadau gweithio rhynglywodraethol fel arfer mewn maes polisi diffiniedig. Mae nifer y Fframweithiau Cyffredin sydd wedi eu cwblhau neu sy'n weithredol yn eu ffurf dros dro yn aros yr un fath ag oeddent yn ein hadroddiadau 2022-23: o'r 32 o Fframweithiau Cyffredin i gyd, mae un wedi ei lunio'n derfynol (Sylweddau Peryglus: Cynllunio) ac mae 28 yn gweithredu ar sail dros dro. Mae angen i bob un o'r pedwar corff deddfwriaethol graffu ar Fframweithiau'r broses y cytunwyd arni gan y pedair Llywodraeth, felly nid oedd modd sefydlu'r broses yn derfynol heb Gynulliad Gogledd Iwerddon a gweinidogion Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon.⁸
- A.13 Chwalwyd Pwyllgor Craffu Fframweithiau Cyffredin Tŷ'r Arglwyddi ym mis Hydref 2023, dim ond ychydig dros dair blynedd ar ôl ei greu. Yn llythyr terfynol Cadeirydd y Pwyllgor at y Gweinidog dros Gysylltiadau Rhynglywodraethol, nododd bod y Fframweithiau Cyffredin 'yn awr yn rhan integrol o lywodraeth', er ei bod hi wedi nodi nad chyflawnwyd y disgwyliadau y byddai Fframweithiau'n cael eu defnyddio fel cyfrwng ar gyfer datblygu a chydgyssylltu polisi, oherwydd bod y ffocws ar broses yn hytrach na pholisi.⁹ Roedd ymateb y Gweinidog i'r llythyr hwn yn dangos y dylai gwerthusiad y rhaglen Fframweithiau Cyffredin sy'n cael ei gweithredu gan swyddogion yn yr Adran Ffyniant Bro, Tai a Chymunedau (DLUHC) gael ei gyhoeddi yn 2024.¹⁰
- A.14 Cyhoeddwyd adroddiadau gan bwyllgorau yn Senedd yr Alban a Senedd Cymru hefyd oedd yn archwilio'r berthynas rhwng Fframweithiau Cyffredin a'r UKIMA. Cyhoeddodd Pwyllgor y Cyfansoddiad, Ewrop, Materion Allanol a Diwylliant yn Senedd yr Alban yr adroddiad 'Sut mae Datganoliad yn Newid ar ôl Ymadael â'r UE',¹¹ oedd yn ystyried y rhyng-chwarae rhwng gwahanol fecanweithiau sydd wedi cael eu datblygu 'i reoli lle a rennir yn yr amgylchedd rheoliadol', yn cynnwys y Fframweithiau Cyffredin a'r Ddeddf. Canolbwyntiodd Pwyllgor Deddfwriaeth, Cyfiawnder a Chyfansoddiad Senedd Cymru ar elfennau ymarferol rhyngweithio rhwng Fframweithiau Cyffredin a'r UKIMA, er enghraifft, atsain galwadau pwyllgorau eraill i'r Fframweithiau gael eu haddasu i gyfeirio at UKIMA a'r broses ar gyfer cytuno ar waharddiadau gan y MAPs mewn meysydd Fframwaith Cyffredin.¹²

⁷ [Adroddiad Cyfnodol OIM ar weithdrefn marchnad fewnol y DU 2023 - GOV.DU \(www.gov.uk\)](#). Mae Fframweithiau Cyffredin dros dro a therfynol wedi eu cyhoeddi yma: [Fframweithiau Cyffredin y DU - GOV.DU \(www.gov.uk\)](#).

⁸ [Eich cyf \(senedd.cymru\)](#)

⁹ [Llythyr gan Gadeirydd y Pwyllgor Materion Ewropeaidd \(parliament.uk\)](#)

¹⁰ [committees.parliament.uk/publications/42035/documents/209101/default/](#)

¹¹ [Sut mae Datganoli'n Newid ar ôl Ymadael â'r UE | Senedd yr Alban](#)

¹² [cr-ld15834-e.pdf \(senedd.wales\)](#)

A.15 Darparodd y pedair llywodraeth safbwyntiau gwahanol ar y rhaglen Fframweithiau Cyffredin yn eu hatebion i'r holiadur. Nododd DBT bod gwaith yn mynd rhagddo i baratoi Fframweithiau Cyffredin y craffwyd arnynt gan bob deddfwrfa ar gyfer eu gweithredu'n llawn wrth ddisgwyl i Weithrediaeth Gogledd Iwerddon ddychwelyd. Tynnodd Llywodraeth yr Alban a Llywodraeth Cymru sylw at eu cymorth i'r Fframweithiau Cyffredin fel model cydweithredol i reoli'r farchnad fewnol yn dilyn ymadawiad y DU â'r UE. Cododd y NCIS bryderon penodol am allu Fframweithiau Cyffredin i ymdrin â materion trawstoriadol nad ydynt yn perthyn yn daclus o dan Fframwaith unigol. Nododd fod hyn yn cyfyngu ar Fframweithiau Cyffredin fel ffordd o ymdrin ag effeithiau cronol posib y gwahaniaethau rhwng gwledydd y DU ac yn creu risg y byddent yn gweithredu mewn seilos.

Gwaharddiadau gan Ddeddf Marchnad Fewnol y DU

A.16 O 1 Mawrth 2022, mae OIM yn ymwybodol o'r broses ar gyfer ystyried gwaharddiadau gan Ddeddf Marchnad Fewnol y DU mewn meysydd Fframwaith Cyffredin¹³ (y broses waharddiad) am eu bod wedi cael eu defnyddio ddwywaith yn y cyfnod adrodd 2023-24, unwaith mewn perthynas â gwaharddiad arfaethedig Llywodraeth yr Alban i ymdrin â'i chynllun dychwelyd blaendaliadau am gynwysyddion diod (DRS) ac unwaith mewn perthynas â gwaharddiadau ar fêps untro. Cynigiwyd gwaharddiad y DRS o dan Fframwaith Cyffredin Adnoddau a Gwastraff. Ar 27 Mai 2023, cyhoeddodd Llywodraeth y DU y gallai gefnogi gwaharddiad gyda chyfyngiad amser ar gyfer rheoliadau Llywodraeth yr Alban, yn amodol ar restr o amodau.¹⁴ Ni chytunwyd ar waharddiad yn y pen draw. Nododd Llywodraeth yr Alban yn fuan ym mis Mehefin 2023 y byddai'n gohirio lansio ei chynllun tan o leiaf fis Hydref 2025, sef y dyddiad lansio arfaethedig ar gyfer y DRS yng ngweddill y DU.¹⁵ Ym mis Ionawr 2024, cyhoeddodd y Gweinidog dros Sgiliau Gwyrdd, Economi Cylchog a Bioamrywiaeth yn Llywodraeth yr Alban y bwriad i gynnig gwaharddiad yn ymwneud â gwerthu a chyflenwi fêps untro. Roedd y trafodaethau i gychwyn o dan y Fframwaith Cyffredin Adnoddau a Gwastraff ym mis Chwefror 2024.¹⁶ Fel y trafodwyd yn fanylach yn Atodiad C, paragraffau C.5-C.7, mae gwaharddiad yn cael ei ystyried ar hyn o bryd yn yr Alban ar werthu a meddu ar drapiau glud cnofilod, nad ydynt yn perthyn i Fframwaith Cyffredin.

A.17 Gofynnodd OIM i'r pedair llywodraeth am eu sylwadau ynglŷn â rôl gwaharddiadau gan y MAPs fel mecanwaith i gefnogi gweithrediad marchnad fewnol y DU. O ran y gwaharddiad ar blastigau untro gan y MAPs (cytunwyd ar hyn yn 2022), dywedodd DBT ei fod yn cydnabod, os oes digon o dystiolaeth i gefnogi gwaharddiad, y gall

¹³ [Proses ar gyfer ystyried eithriadau Deddf Marchnad Fewnol y DU mewn meysydd Fframwaith Cyffredin - GOV.DU \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

¹⁴ [Datganiad Polisi: Cynllun Dychwelyd Blaendal yr Alban – gwaharddiad marchnad fewnol y DU - GOV.DU \(www.gov.uk\)](https://www.gov.uk)

¹⁵ [Dychwelyd Blaendal - gov.scot \(www.gov.scot\)](https://www.gov.scot)

¹⁶ [single-use-vapes-26-january-2024.pdf \(parliament.scot\)](https://parliament.scot)

gwaharddiadau gefnogi arloesi polisïau a rhoi cynnig ar fentrau y gall y DU ehangach ddysgu ohonynt ac elwa arnynt dros amser - yn yr enghraifft hon, cydnabod yr uchelgais a rennir gan y llywodraethau i fynd i'r afael â llygredd plastig ledled y DU. Fodd bynnag, pwysleisiodd DBT hefyd nad yw UKIMA ei hun yn gwahardd datblygiad polisi neu'r gallu i symud ymlaen gyda mentrau tebyg mewn meysydd lle mae gallu wedi'i ddatganoli. Disgrifiodd Llywodraeth yr Alban waharddiadau fel pethau 'hanfodol i weithrediad polisi datganoledig ac i sicrhau bod y rheoliadau sy'n cael eu pasio gan ddeddfwriaethau datganoledig yn gallu cael eu gweithredu'n effeithiol'. Barn Llywodraeth Cymru o hyd yw nad yw'r UKIMA yn cyfyngu ar allu Senedd Cymru i ddeddfu mewn meysydd datganoledig. O ystyried ei gallu deddfwriaethol datganoledig, nid yw Llywodraeth Cymru wedi gweld angen eto i wneud cais am waharddiad, ond mae wedi cymryd rhan mewn trafodaethau am gynigion gwahardd eraill ar sail ddiragfarn. Ni roddodd NICS sylw am waharddiadau gan MAPs fel mecanwaith ar gyfer cefnogi marchnad fewnol y DU.

- A.18 Rhoddodd y llywodraethau sylw hefyd am y broses ar gyfer ystyried gwaharddiadau, yn gyffredinol a hefyd mewn perthynas â gwaharddiad DRS arfaethedig Llywodraeth yr Alban. I roi'r cyd-destun, yn adroddiad blynyddol 2022-23, buom yn siarad am waharddiad Llywodraeth yr Alban ar gynhyrchion plastig untro a'i phryderon mewn perthynas ag amseriad a chwmpas y gwaharddiad i gefnogi'r gwaharddiad hwnnw.¹⁷ Hysbyswyd ymateb Llywodraeth yr Alban i'r gwaharddiad DRS gan y profiad blaenorol hwn, gan ddweud nad oedd y broses wahardd wedi 'gweithredu fel y bwriadwyd' mewn perthynas â'r DRS a bod proses wahardd effeithiol yn hanfodol i hyfywedd y rhaglen Fframweithiau Cyffredin. Dywedodd y NICS hyn am y broses wahardd: 'er ei bod yn ddefnyddiol, mae hi'n amwys', a dywedodd bod llywodraethau'n 'defnyddio dulliau gwahanol o'i gweithredu', Dywedodd Llywodraeth Cymru bod y broses 'heb strwythur ac yn anodd ei rhagweld i'r weinyddiaeth sy'n gwneud cais am waharddiad'. Nododd Llywodraeth yr Alban a NICS hefyd bod diffyg proses ar hyn o bryd ar gyfer ystyried gwaharddiadau y tu allan i ardaloedd polisi'r Fframwaith Cyffredin, a dywedodd Llywodraeth yr Alban y dylai hyn weithio mewn ffordd debyg i broses waharddiad y Fframwaith Cyffredin. Fel y nodwyd, mae'r llywodraethau wrthi'n trafod gwaharddiad posibl nad yw'n ymwneud â'r Fframwaith Cyffredin mewn perthynas â gwahardd gwerthu a bod yn eiddo ar drapiau glud cnofilod.

Sylwadau trydydd parti ar weithdrefn farchnad fewnol y DU

- A.19 Mae marchnad fewnol y DU yn dod i'r amlwg fel maes o ymholiad academiaidd a seneddol, sydd o ddiddordeb arbennig i felinau trafod ac i ysgolheigion cyfreithiol a chyfansoddiadol, ac i bwyllgorau seneddol.

¹⁷ Adroddiad blynyddol OIM 2022-23 [Adroddiad Blynyddol OIM am Weithrediad y Farchnad Fewnol 2022-23](#) (publishing.service.gov.uk) paragraffau 3.36-3.37.

A.20 Mae'r sylwadau'n perthyn yn fras i dri chategori, er eu bod yn goryffwrdd:

- Ffocws ar ddatganoli, y cyfansoddiad a chysylltiadau rhynglywodraethol: yn y cyd-destun hwn, cyfeirir at UKIMA mewn trafodaeth am y ffordd y mae datganoliad yn gweithredu yn y tirlun ar ôl yr Ymadawiad â'r UE.¹⁸
- Dadansoddiad cyfreithiol o UKIMA: gallai'r erthyglau hyn asesu sut mae UKIMA yn cymharu'n rhyngwladol neu sut mae'n rhyngweithio â deddfwriaeth arall sy'n berthnasol i gyfansoddiad y DU.¹⁹
- Ystyriaeth o fecanweithiau eraill ar gyfer rheoli marchnad fewnol y DU, fel Fframweithiau Cyffredin, a sut mae UKIMA yn rhyngweithio â'r trefniadau hyn.²⁰

A.21 Bydd yr OIM yn parhau i ymgysylltu â'r pwyllgorau hyn a'r rhai sy'n rhoi sylwadau, ynghyd â'u gwaith, dros amser, a byddem yn disgwyl ystyried eu dadleuon a'u canfyddiadau (a rhai sylwebyddion yn y dyfodol) yn fanylach yn ein Hadroddiadau Cyfnodol.²¹

¹⁸ Gwelwch, er enghraifft, yr adroddiad '[Sut mae Datganoliad yn newid yn dilyn yr Ymadawiad â'r UE](#)' gan Bwyllgor Cyfansoddiad, Ewrop, Materion Allanol a Diwylliant (CEEAC) Senedd yr Alban, neu bapur Aileen McHarg '[Ffiniau dadleuol cymhwysedd deddfwriaethol datganoledig: Sicrhau gwell setliadau datganoliad](#)', a gynhyrchwyd yn rhan o adolygiad Sefydliad y Llywodraeth a Sefydliad Bennett o gyfansoddiad y DU.

¹⁹ Gwelwch, er enghraifft, erthygl Thomas Horsley '[Rheoli Effeithiau Allanol Deddfwriaeth Ddatganoledig: Cynrychiolaeth Rithwir, Hunan-reolaeth a Chyfansoddiad Tiriogaethol y DU](#)' neu erthygl Jan Zgliniski '[Marchnad Fewnol y DU – Allanol yn Byd-eang](#)'.

²⁰ Mae'r sylwadau hyn wedi eu cynnwys yn bennaf mewn adroddiadau gan bwyllgorau Senedd yr Alban a Senedd Cymru dros y flwyddyn ddiwethaf.

²¹ Gwelwch adran 33(6) UKIMA: [Deddf Marchnad Fewnol y Deyrnas Unedig 2020 \(legislation.gov.uk\)](#)

Atodiad B: Asesiad o'r tirlun rheoliadol

Asesu'r Tirlun Rheoliadol

- B.1 Mae Pennod 3 yn amlinellu ein canfyddiadau mewn perthynas â thirlun rheoleiddiol UKIMA, yn enwedig y gyfran o'r economi a allai gael ei heffeithio gan rai darpariaethau neilltuol o UKIMA. Wrth ddatblygu rhai amcangyfrifon meintiol am y tirlun rheoliadol, ein dull cyntaf yw darparu amcangyfrif eang o faint o'r gweithgaredd economaidd ymhob un o'r nwyddau, gwasanaethau a chymwysterau proffesiynol a allai fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol ac, o'r nifer hwnnw, faint sy'n debygol o fod yn atebol i'r MAPs.
- B.2 Roedd adroddiad blynyddol 2022-23 OIM yn canolbwyntio ar ddatblygiadau rheoliadol mewn perthynas â nwyddau. Roedd hyn yn adlewyrchu'r ffaith bod y mwyafrif o'r datblygiadau rheoliadol oedd wedi digwydd ers diwedd y cyfnod pontio yn ymwneud â nwyddau. Yn y flwyddyn ddiwethaf, mae datblygiadau rheoliadol wedi parhau'n bennaf i effeithio ar nwyddau ond mae rhai datblygiadau'n dechrau ymddangos mewn perthynas â gwasanaethau a chymwysterau proffesiynol. Am y rhesymau hyn, rydym wedi ehangu ein cwmpas i gynnwys gwasanaethau a chymwysterau proffesiynol.

Methodoleg ar gyfer asesiad economaidd

- B.3 Yn aml iawn, mae'n rhaid i fusnesau sy'n darparu nwyddau a gwasanaethau gydymffurfio â rhyw fath o reoliad penodol i sector ac mae hyn yn aml yn wir am unigolion sydd â chymwysterau proffesiynol. Mae'r rheoliad sectoraidd hwn yn ychwanegol at y gofynion cyffredinol ar fusnesau ac unigolion, fel rheoliadau sy'n ymwneud â threthiant neu ffeiliau Tŷ'r Cwmnïau.
- B.4 Mae ein dadansoddiad o reoliadau mewn perthynas â nwyddau, gwasanaethau a chymwysterau proffesiynol wedi ei ganolbwyntio ar reolau penodol i sector. Yn fras, mae'r agwedd hwn yn cofnodi cofrestriad, trwyddedu a gofynion archwilio, yn ogystal â gosod safonau. Gall darpariaeth rheoliad penodol i sector ar gyfer busnesau neu unigolion fod yn ddarpariaeth drwy Brydain gyfan neu'n ddarpariaeth wedi'i datganoli (a gall adlewyrchu trefniadau hanesyddol a ddaeth cyn y setliadau datganoli cyfredol). Mae Deddf Marchnad Fewnol y DU yn trin pob un o'r nwyddau, gwasanaethau a chymwysterau proffesiynol yn wahanol, gyda chyfres benodol o reolau yn ymwneud â phob un, felly rhoesom ein dadansoddiad ar gyfer pob un ar wahân. Mae'r dadansoddiad yn rhoi awgrym o'r potensial ar gyfer newid yn hytrach na sylwadau ar wahaniaethau rheoliadol gwirioneddol a'u goblygiadau i effeithiolrwydd y farchnad fewnol.

Nwyddau a Gwasanaethau

- B.5 I wneud ein dadansoddiad rydym yn defnyddio system Dosbarthiad Diwydiannol Safonol y DU (SIC) y Swyddfa Ystadegau Gwladol. Mae hon yn darparu ffordd gyson o gategoreiddio gweithgareddau economaidd ac mae hefyd yn caniatáu i ni adnabod y lefel o weithgaredd sy'n gysylltiedig â phob sector am fod y Swyddfa Ystadegau Gwladol yn cynhyrchu data am y gweithlu a'r allbwn economaidd rhanbarthol, sy'n gyson â'r dosbarthiadau hyn.
- B.6 Mae polisi sy'n berthnasol i nifer o sectorau'n bolisi ar gadw, naill ai'n gyfan gwbl neu'n rhannol, i Senedd y DU. Nid yw setliadau datganoli'r Alban a Chymru yr un fath â'i gilydd a gellir bod cymhlethdodau, er enghraifft lle mae polisi efallai wedi ei gadw ond y mae agweddau o'r ddarpariaeth wedi eu datganoli. Mae setliad Gogledd Iwerddon yn wahanol. Mae gan y Cynulliad reolaeth ddeddfwriaethol dros yr hyn sy'n hysbys fel materion wedi trosglwyddo a gall, mewn egwyddor, ddeddfu ar faterion sydd ar gadw, yn ddibynol ar ganiatâd. Mae categori ar wahân o faterion eithriedig, lle mae llywodraeth y DU yn cadw'r cyfrifoldeb, ac ni all y Cynulliad ddeddfu. Mae'r trefniadau a roddwyd yn eu lle gan Brococol Gogledd Iwerddon, fel y maent wedi eu siapio gan Fframwaith Windsor, yn berthnasol i'r nwyddau ond nid i wasanaethau neu gymwysterau proffesiynol. Mae gan bob un o'r sector nwyddau, y sector gwasanaethau a chymwysterau proffesiynol rywfaint o weithgaredd economaidd sydd ar gadw.
- B.7 Gwnaethom ein dadansoddiad mewn tri cham. Yn gyntaf, pennwyd yr is-sectorau economaidd hynny a allai fod yn berthnasol i faterion ar gadw. At ddibenion y dadansoddiad hwn, rydym yn gategoreiddio'r holl gynhyrchiad nwyddau a gwasanaethau a allai gael eu hystyried yn faterion ar gadw fel rhai nad ydynt yn agored i wahaniaeth rheoliadol.²² Mae'r ymarfer hwn yn gymhleth ac yn gofyn rhywfaint o feirniadaeth; ni ellir ystyried ei fod yn benderfynodol o gymhwysiad materion ar gadw neu eithriedig ymhob amgylchiad.
- B.8 Yn ail, o'r gweithgareddau economaidd hynny a allai fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol, rydym yn archwilio'r rheiny sy'n waharddedig o'r MAPs. Effaith y weithdrefn yw bod rhai nwyddau, gwasanaethau a chymwysterau proffesiynol y tu allan i gwmpas y MAPs.²³

²² Gall Cynulliad Gogledd Iwerddon ddeddfu ar faterion ar gadw gyda chaniatâd Llywodraeth y DU. At ddibenion y dadansoddiad hwn, rydym yn trin materion ar gadw yng Ngogledd Iwerddon fel materion nad ydynt yn atebol i wahaniaeth rheoliadol.

²³ At ddibenion yr adroddiad hwn mae'r OIM wedi nodi ei sylwadau am gymhwysiad posibl y MAPs mewn gwahanol gyd-destunau, ar sail y wybodaeth sydd ar gael iddo ar adeg y cyhoeddiad, a dylid darllen y cyfeiriadau at y MAPs yn unol â hynny. Nid yw'r barnau a fynegir gan yr OIM yn ymrwymo nac yn ddiffiniol ac ni ddylid eu hystyried fel rhywbeth i'w dderbyn yn lle cyngor cyfreithiol. Am y rhesymau hyn, mae'n rhaid ystyried ein hasesiadau am y gweithgaredd economaidd sy'n atebol ac nid yn atebol i'r MAPs fel rhywbeth bras. Fodd bynnag, o'i ystyried ar y lefel gyfunol, rydym yn ystyried bod y dadansoddiad yn darparu amcangyfrifon defnyddiol, ac mae'n gadael i ni ystyried y gwahaniaethau lefel uchel rhwng gwledydd y DU ymhellach.

- B.9 Mae'r dull hwn yn creu tri chategori o weithgareddau:
- gweithgareddau nad ydynt yn atebol i wahaniaeth rheoliadol posibl;
 - gweithgareddau a allai fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol ond sydd y tu allan i gwmpas y MAPs; a
 - gweithgareddau a allai fod yn atebol i wahaniaethau rheoliadol ac sydd o fewn cwmpas y MAPs.
- B.10 Yn drydydd rydym yn defnyddio data am weithluoedd gan y Swyddfa Ystadegau Gwladol ²⁴ a NISRA i amcangyfrif y lefel o weithgaredd economaidd ymhob un o'r categorïau hyn a sut y mae'r gweithgaredd hwnnw'n amrywio rhwng pedair gwlad y DU. Mae hyn yn helpu i ganfod maint y sectorau a allai fod o fewn y cwmpas ar gyfer gwahaniaeth rheoliadol a bydd yn amlygu pa sectorau sy'n arbennig o bwysig mewn gwahanol wledydd.
- B.11 Dylid nodi bod mapio amherffaith y dosbarthiadau SIC i feysydd polisi ar gadw/disgwyliedig/wedi'u heithrio yn golygu bod yn rhaid i'r ffigurau cyflogaeth gael eu trin fel amcangyfrif yn hytrach na ffigurau diffiniol. Dylid hefyd nodi bod y ddeddfwriaeth a oedd mewn grym yn barod cyn cyflwyniad Deddf Marchnad Fewnol y DU, ac felly unrhyw wahaniaethau rheoliadol sy'n codi o ddeddfwriaeth o'r fath, y tu allan i gwmpas darpariaethau Deddf Marchnad Fewnol y DU. Mae'r ffigurau felly yn amcangyfrifon o faint y sectorau lle gallai deddfwriaeth y dyfodol (yn hytrach na chyfredol) fod o fewn cwmpas Deddf Marchnad Fewnol y DU.

Proffesiynau wedi eu rheoleiddio

- B.12 Ar gyfer ein hasesiad o broffesiynau rheoleiddiedig, rydym yn dilyn dull tebyg i hwnnw ar gyfer nwyddau a gwasanaethau, ond yn hytrach na data cyflogaeth rydym yn defnyddio data am y nifer o bobl broffesiynol sy'n gofrestredig â rheoleiddwyr.
- B.13 Un datblygiad arwyddocaol ers cyhoeddi adroddiad blynyddol 2023-23 oedd cyhoeddi [Cofrestr Proffesiynau Rheoleiddiedig](#) gan DBT. Mae'r gofrestr yn darparu rhestr gynhwysfawr o broffesiynau wedi'u rheoleiddio sydd o fewn cwmpas y Ddeddf Cymwysterau Proffesiynol 2022 a'r proffesiynau sy'n atebol i ddynodiad siartredig a gymeradwywyd gan y Cyfrin Gyngor. Mae'n cynnal gwybodaeth a ddarperir gan reoleiddwyr a chyrrff siartredig ac sy'n caniatáu i ddefnyddwyr chwilio rhestr o broffesiynau i ganfod rhagor am y cymwysterau a'r profiad sy'n ofynnol i weithio yn y DU, neu i ganfod manylion cysylltu ar gyfer rheoleiddwyr. Ar adeg cyhoeddi hwn, cofnododd y gofrestr fanylion ar gyfer 186 o broffesiynau

²⁴ [JOBS02: Swyddi'r gweithlu fesul diwydiant – Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](#)

rheoleiddiedig sy'n bodoli mewn un neu fwy o wledydd y DU ac sydd o fewn cwmpas y Ddeddf Cymwysterau Proffesiynol 2022.

- B.14 Yn un o gamau cyntaf ein dadansoddiad, rydym yn defnyddio gwybodaeth o'r gofrestr i ganfod pa broffesiynau rheoleiddiedig sy'n cael eu rheoleiddio ar sail y DU gyfan, ac sy'n atebol i drefnau rheoliadol niferus ar draws cenhedloedd y DU. Yn ogystal â'r 186 o broffesiynau rheoleiddiedig a restrir yn y gofrestr, rydym hefyd wedi cynnwys yn ein dadansoddiad 6 o broffesiynau rheoleiddiedig pellach a nodwyd gan DBT ond sydd heb eu hychwanegu eto i'r gofrestr gan reoleiddwyr. Yn gyfan, mae ein dadansoddiad yn canolbwyntio ar 192 o broffesiynau rheoleiddiedig.
- B.15 Yn ail, rydym yn defnyddio data a gasglwyd gan reoleiddwyr i amcangyfrif faint o gymwysterau proffesiynol sy'n gofrestriedig mewn proffesiynau yr ydym yn eu pennu fel rhai sy'n atebol i drefnau rheoliadol niferus ledled gwledydd y DU. Rydym hefyd yn amcangyfrif faint o gymwysterau proffesiynol sy'n gofrestriedig yn y proffesiynau hyn sy'n 'weithredol'.
- B.16 Yn drydydd, rydym yn archwilio pa broffesiynau rheoleiddiedig sy'n berthnasol i faterion ar gadw, a pha rai allai fod y tu allan i gwmpas y MAPs o dan adran 27 Deddf Marchnad Fewnol y DU. Yn debyg i'r dadansoddiad cyfatebol ar gyfer nwyddau a gwasanaethau rydym wedi gorfod arfer rhywfaint o feirniadaeth wrth benderfynu pa broffesiynau rheoleiddiedig sy'n syrthio i'r categorïau hyn; ni ellir ystyried bod hyn yn penderfynu cymhwysiad y materion ar gadw ac eithriedig ymhob amgylchiad. Rydym yn defnyddio data a gesglir gan reoleiddwyr i amcangyfrif faint o gymwysterau proffesiynol sy'n gofrestriedig mewn proffesiynau a nodwn fel rhai sy'n perthyn i faterion ar gadw neu a allai gael eu heithrio rhag y MAPs o dan adran 27 Deddf Marchnad Fewnol y DU.

Is-sectorau nwyddau nad ydynt yn atebol i'r MAPs

- B.17 Mae Tabl B.1 isod yn nodi'r is-sectorau nwyddau sydd naill ai ar gadw, yn eithriedig neu'n waharddedig mewn un neu fwy o'r cenhedloedd datganoledig.

Tabl B.1 Is-sectorau nwyddau sydd ar gadw, yn eithriedig neu wedi eu gwahardd

Is-sector nwyddau	Ar gadw neu eithriedig			Gwaharddedig All UK
	Gogledd Iwerddon	Y DU gyfan	Gogledd Iwerddon	
Perchnogaeth ac ecsbloetiaeth glo, cloddio dwfn a chloddio brig	X	X		
Meddyginiaethau, cyflenwadau meddygol, sylweddau biolegol, gwenwynau	X	X		
Gwrthrychau plastig untro				X
Cemegau (a)				X
Gwrteithiau a phlaleiddiaid (a)				X

Nodiadau: (a) Gwaharddedig mewn perthynas â dim ond adran 19 Deddf Marchnad Fewnol y DU (cydnabyddiaeth gilyddol)

B.18 Mae Tabl B.2 yn nodi'r ganran o'r gyflogaeth gyfan ar gyfer pob un o'r is-sectorau nwyddau ar gadw a gwaharddedig sydd wedi eu rhestru yn Nhabl 3.1. Mae'r tabl yn dangos bod y gyfran o gyflogaeth yn yr is-sectorau lle mae gwneud polisiau penodol i sector ar gadw yn weddol fach, felly gallai mwyafrif mawr yr economi fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol.

Tabl B.2 Y ganran o'r gyflogaeth gyfan mewn is-sectorau nwyddau nad ydynt yn atebol i MAPs am eu bod ar gadw

Is-sector nwyddau	Ar gadw				
	Gogledd Iwerddon	Gogledd Iwerddon	Gogledd Iwerddon	England	All UK
Perchnogaeth ac ecsbloetiaeth glo, cloddio dwfn a chloddio brig	0.02%	0.17%	n/a	0.01%	0.01%
Meddyginiaethau, cyflenwadau meddygol, sylweddau biolegol, gwenwynau	1.31%	2.2%	n/a	1.79%	1.79%
Cyfanswm	1.34%	2.47%	0%	1.80%	1.80%

Ffynhonnell:

Prydain: Cronfa ddata NOMIS, data 2021, cyfrifiad yn ôl Cyflogaeth

Gogledd Iwerddon: Arolwg Cofrestr Busnes a Chyflogaeth, data 2021, cyfrifiad fesul Gweithiwr Cyflogedig²⁵

B.19 Mae Tabl B.3 yn dangos bod y gyfran o'r gyflogaeth gyfan mewn nwyddau mewn is-sectorau lle mae gwneud polisi penodol i sector wedi ei wahardd (h.y. efallai y bydd gwahaniaeth rheoliadol yn bosibl ond ni fyddai MAPs yn berthnasol) yn fach ar draws pob un o'r pedair gwlad.

Tabl B.3 Y ganran o'r gyflogaeth gyfan mewn is-sectorau nwyddau nad ydynt yn atebol i MAPs am eu bod yn waharddedig

Is-sector nwyddau	Gwaharddedi				
	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Lloegr	Y DU gyfan
Gwrthrychau plastig untro	amh	amh	amh	amh	amh
Cemegau (a)	1.5%	2.4%	1.8%	2.2%	2.2%
Gwrteithiau a phlaleiddiaid (a)	0.1%	0.1%	0.05%	0.1%	0.1%
Cyfanswm (b)	1.5%	2.4%	1.85%	2.2%	2.2%

Ffynhonnell:

Prydain: Cronfa ddata NOMIS, data 2021, cyfrifiad fesul Cyflogaeth

Gogledd Iwerddon: Arolwg Cofrestr Busnes a Chyflogaeth, data 2021, cyfrifiad fesul Gweithiwr Cyflogedig

Nodiadau:

(a) Gwaharddwyd mewn perthynas â chydabyddiaeth gilyddol yn unig

(b) Nid yw'r colofnau yn adio i roi'r cyfanswm am fod y cyfrifiad cyflogaeth ar gyfer gwrteithiau a phlaleiddiaid yn is-gyfes o'r cyfrifiad cyflogaeth i gemegau.

B.20 Mae Tabl B.4 yn dangos y ganran o gyflogaeth gyfan sydd mewn sectorau: (i) nad ydynt yn atebol i wahaniaeth rheoliadol am eu bod ar gadw neu'n eithriedig; (ii) gallent fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol ond nid ydynt yn atebol i'r MAPs am eu bod yn waharddedig; a (iii) gallent fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol ac i'r MAPs. Er bod gwahaniaethau absoliwt cymedrol rhwng Cymru a'r Alban o ran y ddau gategori cyntaf, mae'r gyflogaeth bron i gyd mewn is-sectorau sydd yn y trydydd categori. Mae'r un peth yn wir am Lloegr a Gogledd Iwerddon. Mae hyn yn

²⁵ Mae data NOMIS yn cynnwys gweithwyr cyflogedig a pherchnogion sy'n gweithio (fel masnachwyr unig a phartneriaid mewn busnesau). Mae data BRES yn cynnwys gweithwyr cyflogedig yn unig.

gwrthgyferbynnu â'r canfyddiadau ar gyfer gwasanaethau a drafodir yn Atodiad B, paragraffau B.25 lle mae'r ffigurau ar gyfer y trydydd categori yn llawer is llawer is.

Tabl B.4 Gweithgaredd economaidd y sector nwyddau (canran y gyflogaeth gyfan yn y sector nwyddau²⁶) fesul perthynas â gwahaniaeth rheoliadol a'r MAPs

(Categori)	DU	Lloegr	Cymru	Yr Alban	Gogledd Iwerddon
<i>Nid yw'n atebol i wahaniaeth rheoliadol (ar gadw)</i>	1.80%	1.80%	2.5%	1.3%	0%
<i>Gallai fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol ond nid i MAPs (datganoledig ond gwaharddedig)</i>	2.2%	2.2%	2.4%	1.5%	1.9%
<i>Gallai fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol a'r MAPs (datganoledig heb waharddiad)</i>	96.0%	96.0%	95.1%	97.0%	98.1%

Ffynhonnell: cyfrifiadau OIM

Is-sectorau gwasanaethau nad ydynt yn atebol i'r MAPs

B.21 Mae Tabl B.5 isod yn nodi'r meysydd o weithrediadau rheoliadol sy'n ymwneud â gwasanaethau nad ydynt yn atebol i'r MAPs am eu bod naill ai'n faterion ar gadw, yn faterion eithriedig neu'n waharddedig o gymhwysiad y MAPs mewn un neu fwy o'r tair gwlad ddatganoledig.

Tabl B.5 Is-sector gwasanaethau ar gadw, eithriedig neu waharddedig o'r MAPs

Is-sector gwasanaethau	Ar gadw neu eithriedig			Gogledd Iwerddon	Gwaharddedig Y DU gyfan
	Yr Alban	Cymru			
Gwasanaethau ariannol, yn cynnwys busnes buddsoddi	X	X		X	
Marchnadoedd ariannol	X	X		X	
Betio a Gamblo	X	X			
Rheoleiddio pysgota môr y tu allan i'r parthau datganoledig	X			X	
Telathrebu a thelegraffiaeth di-wifr, gwasanaethau rhyngwyd ac amgryptiad electronig	X	X		X	
Gwasanaethau post	X	X		X	
Rheoleiddio gwerthwyr tai ac eiddo, cyfnod-rannu a gwyliau pecyn		X			
Trwyddedu a rheoleiddio cyflenwad dŵr neu drwyddedau carthffosiaeth		X			
Cynhyrchu, trosglwyddo, dosbarthu a chyflenwi trydan	X	X			
Olew a nwy (heblaw trwyddedau petrolewm o fewn ardaloedd datganoledig ar y tir)	X	X			
Ynni niwclear a gosodiadau yn cynnwys diogelwch a threfnau diogelu	X	X		X	
Cynhyrchu, dosbarthu a chyflenwi gwres ac oeri		X			
Trwyddedu gweithredydd cerbyd gwasanaeth cyhoeddus (h.y. bws a choets)	X	X			
Materion rheilffyrdd strategol, diogelwch, gweithrediad y rhydwaiith rheilffyrdd, Twannel y Sianel	X	X			
Materion cludiant morol strategol	X	X			

²⁶ Yn y cyd-destun hwn mae 'cyflogaeth sector nwyddau cyfan' yn cyfeirio at adrannau SIC A-C ac F.

Awyrennu sifil a chluant awyr, diogelwch awyrennol	X	X	X	
Mordwyo, yn cynnwys llongau masnach (ond nid harbwr neu ddŵr mewndirol)			X	
Embryoleg, benthyg croth a geneteg	X	X	X	
Proffesiwn cyfreithiol, gwasanaethau cyfreithiol a gwasanaethau rheoli hawliadau.		X		
Gwasanaethau clyweledol				X
Gwasanaethau casglu dyledion				X
Gwasanaethau gamblo				X
Gwasanaethau gofal iechyd				X
Gwasanaethau cyfreithiol (a)				X
Gwasanaethau notariol				X
Gwasanaethau diogelwch preifat				X
Gwasanaethau sy'n gysylltiedig ag adeiladu neu weithredu rhwydweithiau gwres neu gyflenwi ynni thermol drwy rhwydweithiau gwres (a)				X
Gwasanaethau sy'n gysylltiedig â chyflenwad nwy naturiol drwy biblinellau neu gynhyrchu neu storio nwy naturiol				X
Gwasanaethau sy'n gysylltiedig â chyflenwi neu gynhyrchu trydan				X
Gwasanaethau a ddarperir gan bobl sy'n gweithredu swyddogaethau o natur gyhoeddus neu gan berson yn gweithredu ar ran person o'r fath mewn cysylltiad ag arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus				X
Gwasanaethau a ddarperir mewn perthynas â dyfarnu neu ddilysu cymwysterau academaidd neu alwedigaethol (a)				X
Gwasanaethau sy'n gysylltiedig â thai cymdeithasol, gofal plant, gofal cymdeithasol plant, gofal cymdeithasol oedolion, gofal cymdeithasol oedolion a chymorth arall i deuluoedd neu bobl sydd mewn angen yn barhaus neu dros dro				X
Gwasanaethau cludiant				X
Gwasanaethau gwastraff				X
Gwasanaethau cyflenwad dŵr a charthffosiaeth				X

Nodiadau: (a) Gwaharddedig mewn perthynas â dim ond adran 19 Deddf Marchnad Fewnol y DU (cydnabyddiaeth gilyddol) Ffynhonnell: [Materion ar Gadw yn y Devmas Unedig](#), Llyfrgell Tŷ'r Cyffredin, 2022; Atodlen 2 Deddf Marchnad Fewnol y DU, o 24 Tachwedd 2023.

B.22 Mae Tabl B.6 yn pennu arwyddocâd economaidd is-sectorau gwasanaethau ar gadw, eithriedig a gwaharddedig sydd wedi eu rhestru yn Nhabl B.5. Fel y mae'r tabl yn dangos, mae'r gyfran o gyflogaeth gyfan yn yr is-sectorau hyn rywfaint yn uwch yn Lloegr nag ydyw yn yr Alban a Chymru. Er gwaethaf y gwahanol faterion ar gadw sy'n berthnasol i'r Alban a Chymru, mae'r gyfran o'r gyflogaeth gyfan sydd wedi eu rhestru yn yr is-sectorau yn y gwledydd hynny yn debyg iawn. Yng Ngogledd Iwerddon, mae'r ffigur yn sylweddol is nag unrhyw wlad arall.

Tabl B.6 Cyflogaeth mewn is-sectorau gwasanaethau nad ydynt yn atebol i'r MAPs am eu bod ar gadw

Cyflogaeth fesul sector gwasanaeth, ar gadw neu'n eithriedig, 2021					
Y maes o weithgaredd rheoliadol penodol i sector gwasanaethau	Ar gadw neu eithriedig				
	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Lloegr	Y DU gyfan
Gwasanaethau ariannol, yn cynnwys busnes buddsoddi	2.4%	1.4%	0.1%	2.1%	2.1%
Marchnadoedd ariannol	1.2%	1.5%	1.1%	2.0%	1.9%
Betio a Gamblo	0.3%	0.3%		0.3%	0.3%
Rheoleiddio pysgota môr y tu allan i'r parthau datganoledig	0.2%		0.0%	0.01%	0.0%

Telathrebu a thelegraffiaeth di-wifr, gwasanaethau rhyngwyd ac amgryptiad electronig	3.1%	2.1%	2.0%	4.1%	3.9%
Gwasanaethau post	0.6%	0.5%	0.6%	0.6%	0.6%
Rheoleiddio gwerthwyr tai ac eiddo, cyfnod-rannu a gwyliau pecyn		0.7%		1.2%	1.2%
Trwyddedau a rheoleiddio cyflenwad dŵr neu drwyddedau carthffosiaeth		0.4%		0.2%	0.2%
Cynhyrchu, trosglwyddo, dosbarthu a chyflenwi trydan	0.7%	0.4%		0.3%	0.4%
Olew a nwy (heblaw trwyddedau petrolewm o fewn ardaloedd datganoledig ar y tir)	0.4%	0.005%		0.01%	0.04%
Ynni niwclear a gosodiadau yn cynnwys diogelwch a threfnau diogelu	n/a	n/a		n/a	0.0%
Cynhyrchu, dosbarthu a chyflenwi gwres ac oeri		0%		0.002%	0.002%
Trwyddedau gweithredydd cerbyd gwasanaeth cyhoeddus (h.y. bws a choets)	0.7%	0.5%		0.7%	0.6%
Materion rheilffyrdd strategol, diogelwch, gweithrediad y rhwydwaith rheilffyrdd, Twnel y Sianel	n/a	n/a			0.0%
Materion cludiant morol strategol	0.1%	0.1%		0.05%	0.05%
Awyrennu sifil a chludiant awyr, diogelwch awyrennol	0.1%	0.1%	0.0%	0.3%	0.3%
Mordwyo, yn cynnwys llongau masnach (ond nid harbwr neu ddŵr mewndirol)				n/a	0.0%
Embryoleg, benthyg croth a geneteg	n/a	n/a		n/a	0.0%
Proffesiwn cyfreithiol, gwasanaethau cyfreithiol a gwasanaethau rheoli hawliadau		0.9%		1.4%	1.3%
Cyfanswm	9.8%	9.1%	3.7%	13.3%	12.8%

Ffynhonnell:

Prydain: Cronfa ddata NOMIS, data 2021, cyfrifiad fesul Cyflogaeth

Gogledd Iwerddon: Arolwg Cofrestr Busnes a Chyflogaeth, data 2021, cyfrifiad fesul Gweithiwr Cyflogedig

B.23 Mae Tabl B.7 yn dangos y gyfran o'r gyflogaeth gyfan yn yr is-sectorau a restrir yn Nhabl B.5 sy'n waharddedig o'r MAPs. Mae'r ffigurau ar gyfer yr Alban, Gogledd Iwerddon a Chymru, sydd yr un faint â'i gilydd yn fras, yn uwch na'r rhai ar gyfer Lloegr. Y rheswm am hyn yw cyfansoddiad yr economi yn y gwledydd hynny - mae maint cymharol fwy o'r gyflogaeth yn yr is-sectorau perthnasol.

Tabl B.7 Cyflogaeth yn yr is-sectorau gwasanaethau nad ydynt yn atebol i MAP am eu bod yn waharddedig

Maes o weithgaredd rheoliadol penodol i sector gwasanaeth	Cyflogaeth fesul sector gwasanaeth, gwaharddedig, 2021				
	Gwaharddedig				
	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Lloegr	Y DU gyfan
Gwasanaethau clyweledol	0.29%	1.36%	0.41%	0.67%	0.7%
Gwasanaethau casglu dyledion	0.14%	0.05%	0.00%	0.04%	0.05%
Gwasanaethau gamblo	0.32%	0.27%	0.33%	0.28%	0.3%
Gwasanaethau gofal iechyd	10.65%	10.45%	11.29%	9.49%	9.7%
Gwasanaethau cyfreithiol (a)	0.98%	0.93%	0.97%	1.43%	1.4%
Gwasanaethau notariol					0.0%
Gwasanaethau diogelwch preifat	0.41%	0.46%	0.74%	0.70%	0.7%
Gwasanaethau sy'n gysylltiedig ag adeiladu neu weithredu'r rhwydweithiau gwres neu gyflenwad egni thermol drwy rwydweithiau gwres (a)	0.003%	0%	0.00%	0.002%	0.002%
Gwasanaethau sy'n gysylltiedig â chyflenwi nwy naturiol drwy biblinellau neu storio nwy naturiol	0.07%	0.08%	0.00%	0.06%	0.1%
Gwasanaethau sy'n gysylltiedig â chyflenwad neu gynhyrchiad trydan	0.71%	0.42%	0.23%	0.33%	0.4%
Gwasanaethau a ddarperir gan bobl sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus neu gan berson sy'n gweithredu ar ran person o'r fath mewn cysylltiad ag arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus	7.61%	9.04%	7.64%	4.80%	5.3%

Gwasanaethau a ddarperir mewn perthynas â dyfarnu neu ddilysu cymwysterau academaidd neu alwedigaethol (a)	0.04%	0.05%	0.15%	0.14%	0.1%
Gwasanaethau sy'n ymwneud â thai cymdeithasol, gofal plant, gofal cymdeithasol plant, a chefnogaeth arall i deuluoedd neu bobl sydd mewn angen yn barhaol neu dros dro	5.35%	4.67%	5.48%	3.48%	3.7%
Gwasanaethau cludiant	4.1%	3.32%	2.88%	5.05%	4.9%
Gwasanaethau gwastraff	0.87%	0.76%	0.88%	0.53%	0.6%
Gwasanaethau cyflenwad dŵr a charthffosiaeth	0.31%	0.43%	0.25%	0.25%	0.3%
Cyfanswm	31.9%	32.3%	31.3%	27.2%	27.9%

Ffynhonnell:

Prydain: Cronfa ddata NOMIS, data 2021, cyfrifiad fesul Cyflogaeth

Gogledd Iwerddon: Arolwg Cofrestr Busnes a Chyflogaeth, data 2021, cyfrifiad fesul Gweithiwr Cyflogedig

Nodiadau: (a) Gwaharddedig mewn perthynas ag adran19 Deddf Marchnad Fewnol y DU yn unig (cydnabyddiaeth gilyddol)

B.24 Mae'r is-sectorau sydd heb eu cynnwys yn Nhabl B.7 yn sectorau a allai fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol a chymhwysiad y MAPs. Fodd bynnag, wrth ystyried arwyddocâd cyffredinol yr is-sectorau hyn at ddibenion asesu goblygiadau unrhyw wahaniaeth rheoliadol, nodwn fod yr is-sectorau hyn yn cynnwys cyfran sylweddol o weithgareddau sydd wedi eu darparu fel gwasanaethau wyneb yn wyneb. Nid yw'r gwasanaethau hyn yn uniongyrchol fasnachadwy am eu bod yn gofyn i'r darparydd gwasanaeth a'r defnyddiwr fod mewn cysylltiad agos. Er enghraifft, mae rhai gwasanaethau (fel trin gwallt, artistiaid tatŵ, gofal personol) yn cael eu darparu'n lleol. Gallai'r defnyddiwr deithio at y darparydd gwasanaeth, er enghraifft mewn twristiaeth. Neu gallai'r darparydd gwasanaeth deithio at y defnyddiwr, er enghraifft gweithiwr gofal sy'n darparu gofal yn y cartref. Mae'r MAPs yn llai tebygol o fod yn berthnasol i wasanaethau sy'n cael eu masnachu yn y ffordd yma. Bydd angen i unrhyw asesiad yn y dyfodol o newid rheoliadol a allai effeithio ar y math yma o fasnach draws-ffiniol (h.y. lle mae'r cwsmer neu'r darparydd yn teithio o'u lleoliad cartref) gymryd symudiad y bobl i ystyriaeth. Mae hyn yn arbennig o heriol am fod data am y mathau hyn o drafodion yn brin fel arfer.

B.25 Trwy ddod â throsolwg o faterion ar gadw ac eithriedig at ei gilydd â'r gwaharddiadau yn Atodlen 2 UKIMA gyda data'r Swyddfa Ystadegau Gwladol ar gyflogaeth, gallwn ddechrau deall y tirlun posibl ar gyfer gwasanaeth rheoliadol yn y maes gwasanaethau a sut mae hynny'n amrywio rhwng pedair gwlad y DU. Mae Tabl B.8 yn nodi'r ganran o gyflogaeth gwasanaethau cyfan ar gyfer pob gwlad o'r DU mewn perthynas â gweithgareddau nad ydynt yn atebol i wahaniaeth posibl; gweithgareddau a allai fod yn atebol i wahaniaeth ond sydd y tu allan i gwmpas y MAPs; a gweithgareddau a allai fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol a'r MAPs. Mae'n dangos bod y gyfran o gyflogaeth gyfan mewn is-sectorau a allai fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol ac i'r MAPs bron yn union yr un fath ag ydyw rhwng yr Alban, Cymru a Lloegr. Mae'r gyfran o gyflogaeth gyfan mewn sectorau sydd wedi eu datganoli ond sy'n waharddedig o'r MAPs (h.y. lle mae effeithiau gwneud polisi lleol heb eu heffeithio gan y MAPs) bron bum pwynt canran yn is yn Lloegr nag yn yr Alban neu Gymru. Ar y llaw arall, mae cyfran fwy o gyflogaeth gyfan mewn sectorau lle mae gwneud polisiâu ar gadw yn Lloegr yn fwy na naill ai'r Alban neu Gymru. Mae'r sefyllfa'n wahanol yng Ngogledd Iwerddon lle mae cyfran

uwch o gyflogaeth gyfan mewn is-sectorau a allai fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol a'r MAPs, i raddau mawr oherwydd y gyfran fach o gyflogaeth mewn is-sectorau sy'n faterion ar gadw neu'n faterion eithriedig. Ymhellach, o dan rai amgylchiadau gallai gwahaniaethau rheoliadol godi rhwng Gogledd Iwerddon a Phrydain hyd yn oed mewn perthynas â materion ar gadw ac eithriedig.

Tabl B.8 Gweithgaredd economaidd y sector gwasanaethau (y ganran o gyflogaeth gwasanaethau cyfan²⁷) fesul perthynas â'r gwasanaeth rheoliadol a'r MAPs

(Categori)	Prydain	Lloegr	Cymru	Yr Alban	Gogledd Iwerddon
<i>Ar gadw (nid yn atebol i wahaniaeth rheoliadol)</i>	13%	13%	9%	10%	4%
<i>Datganoledig ond gwaharddedig (gallai fod yn amodol ar wahaniaeth rheoliadol ond nid y MAPs)</i>	28%	27%	32%	32%	31%
<i>Datganoledig heb waharddiad (gallai fod yn atebol i wahaniaeth rheoliadol a'r MAPs)</i>	59%	59%	59%	58%	65%

Ffynhonnell: cyfrifiadau OIM

Trosolwg economaidd o broffesiynau a reoleiddir

- B.26 Dydy darpariaethau yn Neddf Marchnad Fewnol y DU ddim ond yn berthnasol i broffesiynau a reoleiddir fel y maent wedi eu diffinio gan y [Ddeddf Cymwysterau Proffesiynol 2022](#) sef “proffesiwn sydd wedi ei reoleiddio gan gyfraith yn y Deyrnas Unedig neu yn rhan ohoni”. Mae hyn yn cynnwys proffesiynau sy'n atebol i gyfyngiadau cyfreithiol ar ffurf trwyddedu neu ardystiad ond nid yw'n cynnwys proffesiynau siartredig, sy'n cynnwys cydymffuriad gwirfoddol..
- B.27 Mae ein dadansoddiad yn cofnodi 192 o broffesiynau wedi'u rheoleiddio,²⁸ yn cynnwys 152 o wahanol fathau o weithgaredd economaidd.²⁹ Mae'r mwyafrif o'r proffesiynau a reoleiddir (161 o'r 192) i'w cael ar draws pum maes o weithgaredd economaidd: y gyfraith, cludiant, addysg, gofal iechyd a gwyddoniaeth. Mae'r proffesiynau sy'n weddill yn ymwneud â chymysgedd amrywiol o weithgareddau economaidd, yn cynnwys diogelwch, cyllid a diogelwch nwy.

²⁷ Yn y cyd-destun hwn, mae 'cyflogaeth gwasanaethau cyfan' yn cyfeirio at adrannau SIC D, E a G-T.

²⁸ Rydym yn credu bod y rhain yn cyfrif am y rhan fwyaf o'r proffesiynau rheoliadol sy'n bodoli ar hyn o bryd yn y DU, er y byddwn yn parhau i fonitro'r potensial i eraill fodoli, ac unrhyw ddatblygiadau a allai greu proffesiynau newydd a reoleiddir.

²⁹ Lle mae gweithgaredd economaidd yn amodol ar weithdrefnau rheoliadol niferus yn y DU, bydd wedi ei gofnodi fel proffesiynau niferus wedi'u rheoleiddio yn y Gofrestr Proffesiynau a Reoleiddir, ac rydym wedi cadw'r dull hwnnw yn ein dadansoddiad. Er enghraifft, mae gwaith 'Dadansoddwr Bwyd' wedi ei gofnodi fel 4 proffesiwn wedi'u rheoleiddio yn y gofrestr am fod gwahanol weithdrefn reoleiddiol ymhob gwlad. Mae ehangder y gweithgareddau economaidd y mae proffesiynau unigol yn ymwneud â nhw yn amrywiol. Ceir proffesiynau sydd wedi eu diffinio'n fras, fel [Athro Ysgol](#), ochr yn ochr â phroffesiynau wedi eu diffinio'n gul fel [Triniwr Nwy-F ar gyfer Toddyddion Sail Nwy-F](#).

Gwahaniaethau rheoliadol

- B.28 Aethom ati i fapio'r proffesiynau wedi'u rheoleiddio i ddeall faint sy'n atebol i reoliadau ledled y DU, a sawl un sy'n atebol i wahaniaethau rheoliadol ar draws gwledydd y DU. Canfu'r ymarfer hwn dair senario reoliadol:
- B.29 Senario 1: proffesiynau sy'n atebol i reoleiddiad ar y cyd ar draws pob un o 4 gwlad y DU gan un rheolydd i'r DU (81 o'r 192 o broffesiynau);
- B.30 Senario 2: proffesiynau sy'n atebol i wahanol reoliadau cenedlaethol, mae'r cymwysterau gofynnol yr un fath ond mae angen cofrestru gyda rheolyddion cenedlaethol ar wahân (90 o'r 192 o broffesiynau); a
- B.31 Senario 3: proffesiynau sy'n atebol i wahanol reoliadau cenedlaethol, cymwysterau cenedlaethol ar wahân a'r cofrestriad sy'n ofynnol (21 o'r 192 o broffesiynau).³⁰

Y nifer o gofrestriadau mewn proffesiynau sy'n atebol i wahaniaethau rheoliadol

Casglu data

- B.32 Mae cyfanswm o 111 o broffesiynau wedi'u rheoleiddio'n perthyn i senarios 2 a 3, sy'n atebol i wahaniaethau rheoliadol ar draws gwledydd y DU. Ar gyfer y proffesiynau hyn, rydym wedi ceisio darparu arwydd o faint y gweithgareddau economaidd a wneir gan bobl broffesiynol wedi'u rheoleiddio yn y proffesiynau.
- B.33 Rydym wedi casglu data am y nifer o gofrestriadau proffesiynol a wnaed gyda rheoleiddwyr yn y proffesiynau hyn. Am ein bod wedi casglu'r data hwn at ei gilydd, mae ein hamcangyfrifon o'r cyfanswm cofrestriadau yn y proffesiynau wedi'u rheoleiddio yn debygol o gynnwys cyfrifiad niferus o unigolion y'n dal mwy nag un cofrestriad proffesiynol.³¹
- B.34 Fodd bynnag, rydym yn ystyried bod cyfuno data am gofrestrriad o'r proffesiynau sydd wedi'u rheoleiddio sy'n perthyn i senarios 2 a 3 yn rhoi darlun o raddfa'r gweithgaredd economaidd (yn wahanol i unigolion gweithredol) sy'n atebol i wahaniaethau rheoliadol sy'n effeithio ar broffesiynau wedi'u rheoleiddio.

³⁰ Rydym wedi cynnwys yn y senario hon nifer fechan o broffesiynau sydd wedi eu rheoleiddio yn un neu fwy o wledydd y DU, ond sydd heb eu rheoleiddio yng gwledydd eraill y DU, yn ogystal â phroffesiynau sydd â gweithdrefnau rheoliadol ar wahân ymhob gwlad.

³¹ Er enghraifft, mae llawer o bobl broffesiynol yn y gyfraith yn gymwysedig i wneud mwy nag un math o waith cyfreithiol wedi'i reoleiddio. Byddai unigolyn sy'n dal cymhwyster cyfreithiwr ac sydd hefyd wedi ei gofrestru i wneud gwaith notari'r cyhoedd, yn ymddangos ddwywaith yn ein ffigurau.

- B.35 Mae ein canfyddiadau yn yr adran hon wedi eu seilio ar ddata am gofrestriad ar gyfer 51 o'r 90 proffesiwn wedi'u rheoleiddio yn senario 2 a'r data cofrestru ar gyfer pob un o'r 21 o broffesiynau wedi'u rheoleiddio sy'n perthyn i senario 3.³²
- B.36 Rydym yn amcangyfrif cyfanswm o oddeutu 3.5 miliwn o gofrestriadau gyda rheoleiddwyr yn y proffesiynau hyn. O'r rhain, ystyrir bod tua 1.75 miliwn yn economaidd weithredol ar hyn o bryd, gyda'r gweddill yn cynrychioli pobl wedi ymddeol, pobl sydd wedi gadael y proffesiwn i ddilyn gyrfaedd eraill ac, ar gyfer cymwysterau penodol fel trwyddedau HGV, hobiwyr. O ystyried nad ydym wedi gallu sicrhau data am gofrestriad ar gyfer 39 o broffesiynau pellach sydd wedi eu rheoleiddio yn senario 2, bydd hyn amcangyfrif nifer y cofrestriadau proffesiynol yn rhy isel. I roi'r rhifau hyn yn eu cyd-destun, mae tua 36.6 miliwn o weithwyr cyflogedig yn y DU,³³ felly mae 1.75 miliwn yn cynrychioli tua 5%..
- B.37 O'r rhain mae tua 250,000 o gofrestriadau proffesiynol yn y 21 proffesiwn yn senario 3, sef ychydig bach llai na 1% o'r holl bobl gyflogedig. Mae hyn wedi ei wneud yn bennaf o'r proffesiynau cyfreithiol. Rydym yn nodi bod rheoliad nifer o broffesiynau cyfreithiol yn waharddedig dan Ddeddf Marchnad Fewnol y DU mewn o leiaf un o wledydd y DU - mae Tabl B.9 isod yn rhoi rhagor o fanylion am y proffesiynau wedi'u rheoleiddio sy'n waharddedig dan Ddeddf Marchnad Fewnol y DU.

Proffesiynau wedi'u rheoleiddio nad yw'r MAPs yn berthnasol iddynt

- B.38 Gall rheoliad y proffesiynau fod y tu allan i gwmpas y MAPs naill ai am ei fod yn fater ar gadw neu am ei fod yn eithriedig o Ddeddf Marchnad Fewnol y DU. Mae Tabl B.9 isod yn nodi pa broffesiynau wedi'u rheoleiddio sy'n faterion ar gadw. Mae hefyd yn nodi nifer o broffesiynau cyfreithiol ac addysgu sy'n eithriedig o'r MAPs o dan adran 27 Deddf Marchnad Fewnol y DU ³⁴ Proffesiynau wedi'u rheoleiddio nad yw'r MAPs yn berthnasol iddynt.

³² Lle bo modd, aethom ati i gasglu'r data cofrestru o ffynonellau cyhoeddus yn cynnwys cofrestrau cyhoeddus a chyhoeddiadau data eraill a gyhoeddwyd gan reoleiddwyr ac i ymgysylltu â nifer o reoleiddwyr yn uniongyrchol i sicrhau data nad yw yn y parth cyhoeddus. O ganlyniad i natur yr ymarfer hwn, mae wedi bod yn ofynnol i ni gronni'r data a gasglwyd ar wahanol amseroedd ac a gasglwyd gan ddefnyddio gwahanol fethodolegau nad ydynt yn uniongyrchol gymaradwy. Er enghraifft, mae rhai o'r ffigurau yr ydym wedi eu casglu'n ystadegau cenedlaethol a gyhoeddwyd, mae rhai yn amcangyfrifon gan reoleiddwyr ar sail canlyniadau arolwg y gweithlu, tra bo eraill yn cyfrif y nifer gyfan o gofnodion o gofrestrau proffesiynol. Ar gyfer yr holl broffesiynau wedi'u rheoleiddio, aethom ati i geisio'r data mwyaf diweddar oedd ar gael, ac mae hyn yn amrywio o'r data cynharaf i gael ei gyhoeddi yn 2018 i'r data mwyaf diweddar i gael ei gyhoeddi yn 2023.

³³ Data am Swydd y Gweithlu fesul Diwydiant o fis Mawrth 2023 (wedi ei addasu'n dymhorol): [JOBS02: Swyddi'r gweithlu fesul diwydiant – Y Swyddfa Ystadegau Gwladol \(ons.gov.uk\)](https://ons.gov.uk/jobs02). Mae Swyddi'r Gweithlu (WFJ) yn fesur chwarterol o'r nifer o swyddi yn y DU a dyma'r dewis ddull o fesur y newid yn y swyddi fesul diwydiant. Mae'r ffigur hwn o 36.6 miliwn yn cynnwys Swyddi Gweithwyr Cyflogedig, sy'n cael eu mesur gydag arolygon y cyflogwr, a Swyddi Hunangyflogedig, sy'n deillio o Arolwg y Llafurlu (LFS).

³⁴ Mae'r cysyniad o fater 'eithriedig' o dan adran 27 Deddf Marchnad Fewnol y DU yn wahanol i hwnnw o dan setliad datganoli Gogledd Iwerddon. Mae mater 'eithriedig' o dan adran 27 Deddf Marchnad Fewnol y DU yn un sy'n cael ei dynnu o gwmpas y MAP cydnabyddiaeth gilyddol sy'n berthnasol i gymwysterau proffesiynol. Mae mater 'eithriedig' o dan y setliad datganoli yn un lle mae'r gallu i ddeddfu yn parhau gyda Llywodraeth y DU ac nid Cynulliad Gogledd Iwerddon.

Tabl B.9 Materion ar gadw ac eithriedig ar gyfer proffesiynau wedi'u rheoleiddio

Proffesiwn wedi'i reoleiddio	Ar gadw			Eithriedig o dan adran 27 Deddf Marchnad Fewnol y DU			
	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Yr Alban	Cymru	Gogledd Iwerddon	Lloegr
Penseiri	X	X					
Proffesiynau Iechyd	X	X					
Archwilyr	X	X					
Milfeddygon		X					
Bargyfreithwyr		X			X	X	X
Cyfreithwyr		X		X	X	X	X
Notariau		X		X	X	X	X
Gweithredwyr Cyfreithiol Siartredig		X			X		X
Cyfreithwyr Costau		X			X		X
Trawsgludwr trwyddedig		X			X		X
Ymarferwyr CLC trwyddedig		X			X		X
Eiriolwyr				X			
Ymarferwyr trawsgludo				X			
Ymarferwyr ysgutorion				X			
Twrneiod masnachol				X			
Twrneiod patentau		X		X	X	X	X
Twrneiod nodau masnach		X		X	X	X	X
Addysgu mewn ysgolion				X	X	X	X

Ffynhonnell: [Materion ar Gadw yn y Deyrnas Unedig](#), Llyfrgell Tŷ'r Cyffredin, 2022; Atodlen 2 Deddf Marchnad Fewnol y DU, fel ydoedd ar 24 Tachwedd 2023; adran 27.6 Deddf Marchnad Fewnol y DU

- B.39 Rydym hefyd wedi casglu data am y nifer o gofrestriadau proffesiynol a wnaed gyda rheoleiddwyr yn y proffesiynau hyn. Mae ein canfyddiadau yn yr adran hon wedi eu seilio ar ddata cofrestru ar gyfer 13 o'r 14 proffesiwn wedi'u rheoleiddio, sy'n eithriedig o dan adran 27 Deddf Marchnad Fewnol y DU, a data cofrestriad ar gyfer pob un o'r 39 proffesiwn wedi'u rheoleiddio sy'n perthyn i'r categori materion ar gadw.
- B.40 Rydym yn amcangyfrif cyfanswm wedi'i gronni o tua 1.85 miliwn o gofrestriadau gyda rheoleiddwyr yn y proffesiynau wedi'u rheoleiddio sy'n faterion ar gadw: Pensaer, Archwilydd, Milfeddyg a phroffesiynau iechyd;³⁵ ac yng Nghymru, y proffesiynau cyfreithiol; mae hyn yn cyfrif am tua 5% o'r holl bobl gyflogedig.
- B.41 Rydym yn amcangyfrif cyfanswm cronol o tua 850,000 o gofrestriadau gyda rheoleiddwyr yn y proffesiynau cyfreithiol ac addysgu sy'n eithriedig o'r MAPs - mae hyn yn cyfrif am ychydig dros 2% o'r holl bobl gyflogedig.³⁶
- B.42 Mae'n nodedig bod nifer o'r proffesiynau cyfreithiol sy'n eithriedig o dan Ddeddf Marchnad Fewnol y DU yn perthyn i senario 3 yn ein hymarfer mapio, sy'n golygu

³⁵ Mae'r proffesiynau iechyd penodol sydd ar gadw wedi eu hamlinellu o dan Atodlen 5 Deddf yr Alban 1998, ac o dan Atodlen 7A Deddf Cymru 2017.

³⁶ Bydd yr amcangyfrif hwn yn rhy isel oherwydd nid ydym wedi gallu sicrhau data cofrestru ar gyfer y proffesiwn Twrnai Masnachol. Ond, ein barn ni yw bod y proffesiwn hwn yn debygol o fod yn hynod arbenigol ei natur a byddem yn disgwyl i'r effaith ar ein hamcangyfrif fod yn fach.

- er bod rheoleiddwyr gwahanol a gofynion cymhwysio gwahanol ar draws gwledydd y DU yn y proffesiynau hyn - nid yw'r MAPs yn berthnasol; dim ond unigolion sy'n gymwysedig mewn gwlad arbennig all weithio yn y wlad honno. Mae'r proffesiynau Eiriolwr, Bargyfreithiwr, Cyfreithiwr, Notari, Cyfreithiwr Costau, Gweithredwr Cyfreithiol Siartredig, Trawsgludwr trwyddedig, Ymarferydd trawsgludo ac Ymarferydd ysgutorion, oll yn perthyn i'r senario hon.

- B.43 Fodd bynnag, am fod yr holl reoliadau sy'n llywio'r proffesiynau eraill a reoleiddir (h.y. proffesiynau nad ydynt yn rhai ar gadw nac yn waharddedig) yn dod cyn dechrau Deddf Marchnad Fewnol y DU, nid yw'r MAPs yn berthnasol iddynt ar hyn o bryd (am nad yw'r rheoliadau a gyflwynwyd cyn Deddf Marchnad Fewnol y DU yn atebol i'w darpariaethau). Fodd bynnag, gallai'r MAPs fod yn berthnasol i unrhyw newidiadau yn y dyfodol i'r gofynion yn y proffesiynau a reoleiddir hyn. Gallai'r MAPs fod yn gymwys hefyd i unrhyw broffesiynau newydd eu rheoleiddio lle mae gofynion rheoliadol wrthi'n cael eu cyflwyno.

Atodiad C: Datblygiadau Rheoliadol

- C.1 Mae'r Atodiad hwn yn darparu rhagor o fanylion am y datblygiadau rheoliadol a restrir ym Mhennod 3.

Datblygiadau rheoliadol cyfredol a'r rhai sydd ar y gweill mewn perthynas â nwyddau

Tân Gwyllt

- C.2 Pan basiwyd [Deddf Tân Gwyllt ac Eitemau Pyrotechnegol \(Yr Alban\) 2022](#) cyflwynwyd nifer o ddarpariaethau newydd yn ymwneud â gwerthu a defnyddio tân gwyllt yn yr Alban. Daeth y drosedd newydd o gyflenwi tân gwyllt ac eitemau pyrotechnegol i bobl ifanc o dan 18 oed i rym ar 10 Hydref 2022. Daeth ymosoddedd statudol mewn achosion lle defnyddir tân gwyllt neu eitemau pyrotechnegol i ymosod ar weithwyr argyfwng, i rym ym mis Hydref 2022.³⁷
- C.3 Bydd darpariaethau pellach, yn cynnwys y gofyniad bod pobl sydd naill ai'n prynu, yn meddu ar neu'n defnyddio tân gwyllt yn yr Alban yn dal trwydded, yn ogystal â chreu cyfnodau penodol yn y flwyddyn pan mae caniatâd i werthu a defnyddio tân gwyllt, yn dod i rym mewn ffordd raddol. Mae Llywodraeth yr Alban wedi dangos bod disgwyl i'r system drwyddedu fod yn weithredol yn fuan ym mlwyddyn ariannol 2024/25. Nid oes gofyniadau o'r fath mewn grym yng Nghymru neu Loegr. Mae gweithdrefn drwyddedu ar gyfer prynu a defnyddio tân gwyllt wedi bod mewn grym yng Ngogledd Iwerddon ers blynyddoedd lawer.
- C.4 Ers adroddiad blynyddol 2022/23, ym mis Mehefin 2023, daeth troseddau o feddu ar eitemau pyrotechnegol mewn manau cyhoeddus ac mewn safleoedd a digwyddiadau dynodedig i rym, ynghyd â grymoedd dewisol newydd i awdurdodau lleol ddynodi parthau rheoli tân gwyllt dynodedig.³⁸

Trapiau glud cnofilod a maglau anifeiliaid

- C.5 'Mae 'trapiau glud cnofilod' yn cyfeirio at fordiau glud nad ydynt yn sychu a ddyluniwyd i ddal cnofilod. Mae maglau (y cyfeirir atynt weithiau fel 'trapiau cebl') yn cyfeirio at ddolen wifren denau a ddefnyddir i ddal a/neu gaethiwo anifail gwyllt, fel llwynog neu gwningen, er mwyn arfer rheolaeth dros fywyd gwyllt. Ymysg y pryderon am les anifeiliaid, mae Llywodraeth y DU, Llywodraeth yr Alban a Llywodraeth Cymru wedi cyflwyno gwaharddiadau ar ddefnyddio trapiau glud

³⁷ Deddf Tân Gwyllt ac Eitemau Pyrotechnegol (Yr Alban) 2022 (Cychwyniad Rhif 1) Rheoliadau 2022.

³⁸ Deddf Tân Gwyllt ac Eitemau Pyrotechnegol (Yr Alban) 2022 (Cychwyniad Rhif 1) Rheoliadau 2023.

cnofilod a/neu faglau anifeiliaid, neu maent yn y broses o wneud hynny.³⁹ Nid yw Gogledd Iwerddon wedi cyhoeddi unrhyw fesurau cyfatebol.

- C.6 Ers ein hadroddiad blynyddol 2022/23, mae gwaharddiad arfaethedig Llywodraeth yr Alban ar drapiau glud cnofilod wedi ei gyflwyno yn Senedd yr Alban a daeth gwaharddiad Llywodraeth Cymru ar drapiau glud cnofilod a maglau anifeiliaid i rym ar 17 Hydref 2023. Bydd gwaharddiad Llywodraeth y DU ar drapiau glud cnofilod yn dod i rym ym mis Ebrill 2024. Mae Llywodraeth yr Alban wedi nodi ei bod yn archwilio'r posibilrwydd o waharddiad o'r MAPs ac, yn dilyn hynny, byddai'n ceisio gwahardd gwerthiant a meddiant ar drapiau glud anifeiliaid.⁴⁰
- C.7 Gallai gwahaniaeth rheoliadol godi o weithrediad graddol y gwaharddiadau: mae gwaharddiad Cymru mewn grym ar hyn o bryd, ond nid yw'r gwaharddiadau yn Lloegr ac yn yr Alban wedi eu gweithredu eto. Gallai cwmphas y gwaharddiadau wahaniaethu hefyd: mae'r DU (mewn perthynas â Lloegr) a gwaharddiadau Llywodraeth Cymru'n gwahardd defnyddio trapiau glud anifeiliaid, ond bydd gwaharddiad yr Alban yn gwahardd eu prynu hefyd. Yn ogystal, mae gwaharddiad Llywodraeth Cymru'n gwahardd maglau a thrapiau glud cnofilod.⁴¹ Hefyd, efallai y bydd effeithiau rheoliadol posibl yn ymwneud â gwasanaethau rheoli plâu: gwelwch Atodiad C, paragraffau C.30-C.32.

Fêps

- C.8 Yn adroddiad blynyddol 2022/23, roeddem wedi nodi bod Llywodraeth yr Alban wedi cyhoeddi dadansoddiad o ymatebion i'w ymgynghoriad ar dynhau'r rheolau ar hysbysebu a hyrwyddo cynhyrchion fepio. Ar y pryd, nid oedd unrhyw lywodraeth arall wedi ymgynghori ar gyflwyno gwaharddiadau tebyg yn unrhyw ran arall o'r DU.
- C.9 Ers adroddiad blynyddol 2022/23, mae Llywodraeth y DU wedi cyhoeddi ymgynghoriad drwy'r DU gyfan ar [Greu-cenedl ddi-fwg a mynd ir afael â fepio ymysg yr ifanc](#), yn rhan o'r mesurau i roi pen ar hyrwyddo fepio i blant. Lansiwyd yr ymgynghoriad yn dilyn cynigion y Prif Weinidog i greu'r genhedlaeth ddi-fwg gyntaf a rhoi pen ar fepio ymysg yr ifanc. Mae'n cynnwys yr elfennau a ganlyn: cyfyngu ar y blasau fêps, rheoleiddio deunydd pacio fêps a chyflwyniad y cynnyrch, a chyfyngu ar gyflenwi a gwerthu fêps tafladwy.
- C.10 Yn dilyn yr ymgynghoriad, ym mis Ionawr 2024, cyhoeddodd Llywodraeth y DU y byddai fêps tafladwy yn cael eu gwahardd yn y DU. Bydd OIM yn parhau i fonitro'r

³⁹ Llywodraeth y DU: [Deddf Trapiau Glud \(Troseddau\) 2022](#); Llywodraeth yr Alban: [Bil Rheoli Bywyd Gwyllt a Muirburn \(Yr Alban\)](#); Llywodraeth Cymru: [Y Ddeddf Amaethyddiaeth \(Cymru\)](#).

⁴⁰ [Mae'r ddeddfwriaeth arfaethedig gyfredol, sydd yn awr ar Gam 2, yn darparu ar gyfer gwaharddiad ar ddefnyddio a phryniant. Bwriad Llywodraeth yr Alban yw cyflwyno darpariaethau i wahardd gwerthiant a meddiant ar Gam 3.](#)

⁴¹ Nid yw'r bil perthnasol yn yr Alban yn cynnwys gwaharddiad ar faglau, ond mae Llywodraeth yr Alban wedi dweud y bydd y ddeddfwriaeth yn cael ei haddasu i wneud hynny: [Llywodraeth yr Alban – Maglau anifeiliaid – Awst 2023](#).

maes polisi hwn mewn achosion o wahaniaethau amseryddol yng ngweithrediad y gwaharddiad, neu wahaniaethau yng nghwmpas a fformiwleiddiad y gwaharddiad.

Hysbysebu alcohol

C.11 Ym mis Tachwedd 2022, agorodd Llywodraeth yr Alban ymgynghoriad ar wahardd hyrwyddo a hysbysebu alcohol.⁴² Roedd y gwaharddiadau posibl yn cynnwys gwaharddiadau ar noddi digwyddiadau a chwaraeon gydag alcohol, marchnata alcohol yn yr awyr agored (yn cynnwys ar gerbydau) ac mewn mannau cyhoeddus, gwerthu marsiandïaeth gyda brand alcohol yn yr Alban, a hysbysebu alcohol mewn papurau newydd a chylchgronau a gynhyrchir yn yr Alban ac ar y teledu a'r radio yn gyfan gwbl.⁴³ Hefyd awgrymodd yr ymgynghoriad waharddiadau pellach ar welededd alcohol mewn amgylchiadau manwerthu a chynnwys marchnata alcohol. Ym mis Tachwedd 2023, cyhoeddodd Llywodraeth yr Alban ddadansoddiad o'i hymgynghoriad.⁴⁴ Mae ymateb yr ymgynghoriad yn nodi y bydd rhagor o ymgynghori yn fuan yn 2024, gydag ymgynghoriad ar gyfres gul o gynigion yn hwyrach yn y flwyddyn.

Mesurau pellach ar blastigau untro

- C.12 Mae Llywodraeth Cymru wedi dweud y bydd yn defnyddio ei phwerau presennol i ychwanegu at y rhestr o gynhyrchion plastig untro sydd wedi eu gwahardd yng Nghymru.⁴⁵ Mae'r nodiadau esboniadol i'r ddeddfwriaeth berthnasol yn awgrymu y gellir ychwanegu weips a bagiau bach saws at y rhestr o gynhyrchion sydd wedi eu gwahardd.⁴⁶ Mewn mater ar wahân i hynny, mae Llywodraeth Cymru wedi nodi y bydd yn amcanu i wahardd (erbyn Gwanwyn 2026) bagiau siopa plastig untro (gyda'r eithriadau'n cynnwys bagiau cario ar gyfer pysgod, cig neu ddofednod amrwd a bwyd wedi ei bacio), caeadau polystyren ar gyfer cwpanau a chynwysyddion bwyd tecawê, a chynhyrchion plastig oco-ddiraddadwy.⁴⁷
- C.13 Mae Llywodraeth yr Alban wedi cyflwyno'r Bil Economi Cylchol (Yr Alban) i Senedd yr Alban.⁴⁸ Unwaith y bydd hwn wedi'i basio, bydd y Bil yn sefydlu fframwaith sy'n rhoi pwerau ychwanegol i Weinidogion yr Alban mewn perthynas â phlastigau untro, yn cynnwys gwneud cais am orfodi costau am gynhyrchion o'r fath.

⁴² [Ymgynghoriad ar Wahardd Hysbysebu a Hyrwyddo Alcohol, Tachwedd 2022.](#)

⁴³ Rydym yn nodi hefyd bod Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon, yn ei Strategaeth Defnyddio Sylweddau 10 mlynedd i Atal Niwed, Grymuso Adferiad, a lansiwyd ym mis Medi 2021, wedi disgrifio ei chefnogaeth i wahardd hysbysebu alcohol. Ond, mae Llywodraeth y DU yn cadw pwerau dros hysbysebu trwy ddarlledu.

⁴⁴ [Ymgynghoriad ar Wahardd Hysbysebu a Hyrwyddo Alcohol: Dadansoddiad o ymatebion.](#) Tachwedd 2023.

⁴⁵ [Deddf Diogelu'r Amgylchedd \(Cynhyrchion Plastig Untro\) \(Cymru\) yn caniatáu i Weinidogion Cymru](#) ychwanegu neu dynnu cynhyrchion o'r rhestr o gynhyrchion plastig untro gwaharddedig.

⁴⁶ [Deddf Diogelu'r Amgylchedd \(Cynhyrchion Plastig Untro\) \(Cymru\) – Nodiadau Esboniadol](#), paragraff 15.

⁴⁷ [Arweiniad: Deddf Diogelu'r Amgylchedd \(Cynhyrchion Plastig Untro\) \(Cymru\) 2023.](#)

⁴⁸ [Y Bil Economi Cylchol \(Yr Alban\).](#)

- C.14 Bydd gwahaniaeth rheoliadol yn codi o unrhyw gyfyngiadau pellach ar gynhyrchion plastig untro oherwydd dim ond mewn un wlad (Cymru) y byddent wedi eu gwahardd, a dim ond mewn un wlad (Yr Alban) y bydd costau'n cael eu gorfodi. Ni fyddai gwaharddiad cyfredol Deddf Marchnad Fewnol y DU ar blastigau untro yn cynnwys gwaharddiad ar gynhyrchion untro a gynigir gan Lywodraeth Cymru.

Isafbris uned am alcohol

- C.15 Nod isafbris uned yw lleihau'r niwed i iechyd a achosir gan yfed alcohol drwy osod isafswm pris na ellir gwerthu alcohol am bris is nag o. Mae Llywodraethau'r Alban a Chymru wedi cyflwyno systemau o isafbris uned lle mae'r pris isaf am alcohol yn 50 ceiniog yr uned.⁴⁹ Nid oes system gyfatebol wedi'i chyflwyno yn Lloegr nac yng Ngogledd Iwerddon.⁵⁰ Nid yw isafbris uned yr Alban a Chymru wedi bod o fewn cwmpas Deddf Marchnad Fewnol y DU am fod eu cyflwyniad nhw wedi digwydd cyn Deddf Marchnad Fewnol y DU.
- C.16 Yn yr Alban, bydd y darpariaethau isafbris uned yn dod i ben ar ôl 6 mlynedd (30 Ebrill 2024) heblaw bod Gweinidogion yr Alban yn gwneud deddfwriaeth newydd i barhau eu heffaith. Ar 20 Medi 2023, lansiodd Llywodraeth yr Alban ymgynghoriad ar barhad yr isafbris uned y tu hwnt i 30 Ebrill 2024, sy'n cynnwys cynnig i gynyddu'r isafbris uned i 65 ceiniog.
- C.17 Byddai cyflwyno isafbris uned uwch yn yr Alban yn golygu bod y gofynion perthnasol yn yr Alban yn gwahaniaethu oddi wrth weddill y DU lle does dim gofynion o'r fath (Lloegr a Gogledd Iwerddon) ac nid oes gofynion cyfatebol wedi eu gosod ar lefel is (Cymru).

Polisiau sero net (cael gwared yn raddol ar foeleri nwy, a cheir petrol/diesel)

- C.18 Ym mis Medi 2023, cyhoeddodd y Prif Weinidog Rishi Sunak newidiadau i reoliadau yn ymwneud â tharged Sero Net y DU o 2050. Cafodd y gwaharddiad ar werthu cerbydau petrol a diesel newydd ei ohirio o 2030 i 2035.
- C.19 Y mecanwaith ar gyfer gweithredu hyn yw'r Mandad Cerbydau Di-allyriadau (ZEV). Mae hyn yn gofyn bod cyflenwyr yn sicrhau bod isafswm o'u gwerthiannau cerbydau cyfan yn digwydd drwy werthu ZEVs, gan ddechrau gydag isafswm o 22% o'r gwerthiannau blynyddol yn 2024, a chynyddu'n raddol nes cyrraedd 100% yn 2035. Roedd ymgynghoriad a gyhoeddwyd yn fuan ar ôl y cyhoeddiadau yn amlinellu bwriad y pedair Llywodraeth i geisio defnyddio dull unedig gyda thargedau cyson ar draws holl wledydd y DU. Symudodd Llywodraeth Cymru ddeddfwriaeth i roi'r Mandad ZEV ar waith yn unol â thargedau'r DU ar 14

⁴⁹ Yr Alban: [Deddf Alcohol \(Isafbris\) \(Yr Alban\) 2012](#); Cymru: [Deddf Iechyd y Cyhoedd \(Isafbris am Alcohol\) \(Cymru\) 2018](#).

⁵⁰ Rhedodd ymgynghoriad ar gyflwyno Isafbris Uned yng Ngogledd Iwerddon o 22 Chwefror 2022 hyd 27 Mai 2022: [Ymgynghoriad ar Isafbris Uned am Alcohol yng Ngogledd Iwerddon](#).

Tachwedd 2023, a symudodd Llywodraeth yr Alban ddeddfwriaeth at yr un diben ar 21 Tachwedd 2023. Gosododd Llywodraeth y DU offeryn statudol ar 13 Rhagfyr 2023 i roi'r newidiadau hyn ar waith. Daeth y ddeddfwriaeth i rym ar 3 Ionawr 2024 ac mae'n berthnasol ledled Prydain. Am fod y ddeddfwriaeth wedi ei phasio pan nad oedd Cynulliad Gogledd Iwerddon yn eistedd, ni chafodd y mesurau eu cyflwyno drwy'r DU gyfan. Bydd gwahaniaethau ar y dechrau rhwng rheoliadau Prydain a Gogledd Iwerddon am na fydd gwneuthurwyr ceir yn wynebu yr un cyfyngiadau wrth werthu ceir sy'n cynhyrchu allyriadau. Nododd y memorandwm esboniadol a ddaeth gydag Offeryn Statudol y DU fod yr ymgynghoriad cychwynnol wedi ei weithredu gyda chefnogaeth yr Adran Seilwaith a bod llywodraethau'r DU, Cymru a'r Alban yn fodlon i Ogledd Iwerddon ymuno â'r cynllun os byddai Cynulliad sy'n eistedd yn dewis gwneud hynny.⁵¹

- C.20 Cyhoeddodd Llywodraeth y DU newidiadau i reoliadau hefyd mewn perthynas â gwresogi cartrefi ym mis Medi 2023. Mae hyn yn cynnwys gohirio diddymu Boeleri Olew a Nwy Petrolewm Hylifedig newydd yn raddol tan 2035 ac ailddatgan dyddiad newydd o 2035 ar gyfer diddymu gosod boeleri nwy newydd yn raddol. Mae Llywodraeth y DU hefyd yn ymgynghori ar hyn o bryd ar gyflwyno dyddiad terfyn o 2025 ar gyfer gwahardd gosod boeleri nwy mewn adeiladau newydd⁵², a bydd yr ymgynghoriad yn cau ym mis Mawrth 2024. Bydd rheoliadau Llywodraeth yr Alban yn peri cyflwyno gwaharddiad ar osod boeleri nwy mewn adeiladau newydd yn yr Alban. Bydd y rheoliadau'n dod i rym ar 1 Ebrill 2024, gyda'r gwaharddiad yn dod i rym yn 2027. Barn gychwynnol DBT yw eu bod yn ei hystyried hi'n annhebygol y bydd y gwaharddiad hwn yn ymgysylltu'r MAPs. Hefyd, cawsom ein hysbysu gan gydweithwyr yng Ngogledd Iwerddon y bydd eu datblygiad polisi sero net 'yn helpu i siapio fframwaith y dyfodol ar gyfer datgarboneiddio gwresogi mewn adeiladau domestig ac annomestig, yn cynnwys y llinellau amser ar gyfer camau gweithredu fel diddymu boeleri tanwydd ffosilau yn raddol. Felly, mae'n hanfodol bod gan gwsmeriaid Gogledd Iwerddon fynediad am ddim at yr holl nwyddau a gwasanaethau yn ymwneud ag offer gwresogi o Brydain, yn cynnwys tanwydd, a hynny i raddau cyfartal, a bod Gogledd Iwerddon yn gallu allforio yn yr un modd i Brydain'.

Weips wedi eu plastigeiddio

- C.21 Yn y Grŵp Rhynglywodraethol ar gyfer yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig ym mis Mai 2023, amlinellodd Defra ei fwiad i wahardd weips wedi eu plastigeiddio yn Lloegr, yn dilyn cyhoeddi ei ddogfen [Y Cynllun i Ddwr](#). Mae Strategaeth Sbwriel Morol Llywodraeth yr Alban a dadansoddiad Llywodraeth Cymru o wahardd cynhyrchion plastig untro wedi nodi weips wedi'u plastigeiddio fel nwyddau a allai gael eu gwahardd am resymau amgylcheddol Government's

⁵¹ Memorandwm esboniadol ar gyfer y Mandad ZEV: [Gorchymyn Cynlluniau Masnachu Allyriadau Cerbydau 2023 \(legislation.gov.uk\)](#)

⁵² [Cartrefi ac Adeiladau'r Dyfodol: ymgynghoriad 2023 - GOV.UK \(www.gov.uk\)](#)

analysis of banning single-use plastic products identified plasticated wet wipes as goods that could be banned for environmental reasons.

- C.22 Yn dilyn ymlaen o gyfarfod y Grŵp Rhynglywodraethol, cyhoeddodd Defra ymgynghoriad ar y cyd ar 14 Hydref 2023. Mae'r pedair llywodraeth yn cefnogi'r ymgynghoriad hwn a chaeodd ar 25 Tachwedd 2023.
- C.23 Bydd OIM yn parhau i fonitro'r maes polisi hwn os bydd gwahaniaethau amseryddol yng ngweithrediad y gwaharddiad, neu wahaniaethau yng nghwmpas a fformiwleiddiad y gwaharddiad.

Gwin: diwygiadau i'r gyfraith wedi cymathu

- C.24 Mae Llywodraeth y DU wedi cynnig newidiadau i safonau cynhyrchu a marchnata mewn cyfraith wedi cymathu (sef REUL gynt) ar gyfer gwin a sgil-gynhyrchion prosesau gwneud gwin yn Lloegr.⁵³ Mae'r newidiadau'n cynnwys, ymysg pethau eraill, caniatáu cyfuno gwinoedd a fewnforir, defnyddio amrywiadau grawnwin hybrid a chynhyrchu a gwerthu piquette alcohol isel wedi ei wneud o sgil-gynhyrchion y broses gwneud gwin.⁵⁴ Bydd y newidiadau, heblaw'r rhai sy'n gwneud cais i ddefnyddio amrywiadau grawnwin hybrid, yn golygu y bydd busnesau yn Lloegr yn gweithredu o dan reolau gwahanol i fusnesau yn yr Alban a Chymru. Bydd Gogledd Iwerddon yn parhau i weithredu'r gyfraith UE berthnasol.
- C.25 Gallai'r newidiadau effeithio ar y farchnad fewnol ar gyfer gwin; er enghraifft, bydd cynhyrchwyr yn Lloegr yn gallu cyfuno gwinoedd a fewnforir yn gyfreithlon i'w gwerthu yn Lloegr a rhoi'r gwinoedd cyfunedig hyn ar farchnad y DU, ond bydd cynhyrchwyr yng Nghymru a'r Alban yn aros yn atebol i safonau sy'n bodoli'n barod yn y gyfraith wedi cymathu ac felly fyddent yn gallu cyfuno gwinoedd a fewnforir.⁵⁵ Dywedodd DAERA am y diwygiadau hyn, 'Er na chynhyrchir gwin yng Ngogledd Iwerddon, os bydd cynhyrchwyr yng Ngogledd Iwerddon yn y dyfodol, byddent yn atebol i reolau'r UE ond byddent yn cystadlu â chynhyrchwyr Prydeinig sydd â llai o gyfyngiadau. Bydd hyn yn creu amrywiaeth i gynhyrchwyr Gogledd Iwerddon o'i gymharu â'u cymheiriaid Prydeinig ac felly gallai effeithio ar le Gogledd Iwerddon ym marchnad fewnol y DU'.
- C.26 Mae Lloegr, yr Alban a Chymru wedi cyflwyno newidiadau hefyd ynghylch marchnata gwin iâ er mwyn helpu gyda chytuniad y Deyrnas Unedig â'r Cytundeb Cynhwysfawr a Blaengar ar gyfer Partneriaeth y Môr Tawel. Nid oes unrhyw gynhyrchwyr gwin iâ yng Ngogledd Iwerddon, ond, gall gwin iâ symud o Brydain

⁵³ [Ymgynghoriad ar reoliad mwy clyfar: diwygiadau gwin Crynodeb ac ymateb y Llywodraeth](#), 13 Hydref 2023.

⁵⁴ Mae Piquette yn ddiodyd sy'n cynnwys llai o alcohol a gynhyrchir drwy rinsio'r gweisgion (sy'n cynnwys crwyn y grawnwin, eu coesau a defnyddiau eraill sy'n weddill ar ôl gwasgu'r grawnwin i wneud gwin) gyda dŵr, ac eplesu'r rinsiad hwnnw.

⁵⁵ Fel y nodwyd yn Nhŷ'r Arglwyddi, [Pwyllgor Craffu Deddfwriaeth Eilaidd, Rheoliadau Gwin o'r Gasgen \(Dirymiad a Darpariaeth ôl-ddilynol\) 2023](#), Tachwedd 2023, paragraff 10.

drwy gyfrwng Cynllun Symudiad Manwerthu Gogledd Iwerddon a chael ei werthu yng Ngogledd Iwerddon.

Cŵn Bully XL

- C.27 Cyhoeddodd Llywodraeth y DU reoliadau newydd yn ymwneud â Chŵn Bully XL ar 31 Hydref 2023. Roedd dau gam i'r rheoliadau newydd. O 31 Rhagfyr 2023, mae'n drosedd i werthu, rhoi neu adael yn anghyfreithlon, neu fridio Ci Bully XL, yn ogystal â mynd ag o allan yn gyhoeddus heb dennyn neu safnrwym. O 1 Chwefror 2024, mae'n drosedd bod yn berchen ar Gi Bully XL heb Dystysgrif Esemptiad. Dim ond yng Nghymru a Lloegr y mae'r mesurau hyn yn berthnasol, a hynny o dan y Ddeddf Cŵn Peryglus (1991).
- C.28 Yn dilyn cam cyntaf y gwaharddiad, cafwyd adroddiadau am Gŵn Bully XL yn cael eu symud o Gymru a Lloegr i'r Alban. Mae Cymdeithas Atal Creulondeb i Anifeiliaid yr Alban (SPCA) wedi dweud y byddai unigolyn sy'n trosglwyddo Ci Bully XL o Gymru a Lloegr i'r Alban er mwyn rhoi cartref newydd i'r ci yn dal i gyflawni trosedd..^{56 57}
- C.29 Cyhoeddodd Llywodraeth yr Alban ar 18 Ionawr 2024 y bydd yn ceisio gorfodi'r un mesurau ar Gŵn Bully XL â'r mesurau yng Nghymru a Lloegr. Bydd yn dilyn dull dau gam tebyg, gyda'r cam cyntaf yn dod i rym ar 23 Chwefror 2024, a'r ail yn dod i rym ar 31 Gorffennaf 2024. Mae'r dyddiadau a'r mesurau hyn yn atebol i graffu a chymeradwyaeth Seneddol.

Datblygiadau rheoliadol cyfredol a rhai sydd ar y gweill mewn perthynas â gwasanaethau

Trapiau glud cnofilod

- C.30 Mae'r gwaharddiadau cenedlaethol ar drapiau glud cnofilod, a drafodwyd yn Atodiad C, paragraffau C.5 - C.7, yn wahanol yn y ffordd y maen nhw'n rheoli defnyddio trapiau glud cnofilod gan reolwyr plâu.
- C.31 Bydd gwaharddiad Llywodraeth y DU, unwaith y bydd mewn grym, yn caniatáu i reolwyr plâu yn Lloegr barhau i ddefnyddio trapiau glud cnofilod os ydyn nhw wedi derbyn "trwydded trap glud" gan yr Ysgrifennydd Gwladol.⁵⁸ Nid yw'r gwaharddiadau cyfatebol yn yr Alban a Chymru'n caniatáu i reolwyr plâu nac unrhyw un arall barhau i ddefnyddio trapiau glud cnofilod.

⁵⁶ [Information on the proposed XL bully ban | Scottish SPCA](#)

⁵⁷ <https://www.scottishparliament.tv/meeting/topical-questions-january-9-2024>

⁵⁸ Deddf Trapiau Glud (Troseddau) 2022, adran 2.

- C.32 Mae'r gwahaniaeth rhwng y gwaharddiadau cenedlaethol ac absenoldeb unrhyw waharddiad yng Ngogledd Iwerddon yn golygu y byddai rheolwyr plâu yn gallu parhau i ddefnyddio trapiau glud cnofilod mewn rhai rhannau o'r DU (Lloegr, lle mae trwydded, a Gogledd Iwerddon) ond nid mewn eraill (Yr Alban a Chymru).

Rheoliadau ar driniaethau cosmetig

- C.33 Mae Llywodraethau'r DU, yr Alban a Chymru yn ystyried rhoi mesurau ar waith i reoli darpariaeth triniaethau cosmetig penodol. Mae pob un o'r llywodraethau wedi ymgynghori ar gyflwyno cynllun trwyddedu ar gyfer gweithdrefnau penodol.⁵⁹ Mae trwyddedu ymarferwyr triniaethau cosmetig nad ydynt yn rhai llawfeddygol yn Lloegr yn derbyn sylw pellach yn Atodiad C, paragraff C.49.
- C.34 Byddai pob cynllun trwyddedu'n gofyn i ddarparwyr triniaethau penodol fod â thrwydded. Mae'r ymgynghoriadau a redir gan Lywodraethau'r DU, yr Alban a Chymru'n awgrymu y gallai cynlluniau trwyddedu yn y dyfodol fod yn berthnasol i wahanol driniaethau. Bydd cynllun Llywodraeth y DU, sy'n weithredol yn Lloegr, yn berthnasol i "driniaethau cosmetig", heblaw gweithdrefn llawfeddygol neu ddeintyddol, sy'n cael eu gwneud at ddibenion cosmetig. Roedd ymgynghoriad Llywodraeth yr Alban yn ymwneud â thriniaethau sy'n tyllu neu'n mynd i mewn i'r croen, tra byddai cynllun trwyddedu Llywodraeth Cymru'n berthnasol i bedair "triniaeth arbennig", sef: acwibigo, tyllu'r corff, electrolysis a rhoi tatŵs. Mae cynigion Llywodraeth Cymru wedi eu trafod ymhellach yn Atodiad C, paragraff C.52.
- C.35 Gallai cyflwyno cynlluniau trwyddedu cenedlaethol sy'n berthnasol i wahanol weithdrefnau achosi gwahaniaeth yn rheoliad yn y farchnad ar gyfer mathau arbennig o driniaethau. Nid yw unrhyw un o'r llywodraethau wedi cadarnhau y byddent yn cyflwyno eu cynllun a byddwn yn parhau i fonitro datblygiadau yn y maes hwn.

Safonau cenedlaethol ar gyfer tacsis a cherbydau hurio preifat

- C.36 Ym mis Mawrth 2023, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru Bapur Gwyn ar ddiwygio'r system drwyddedu i dacsis a cherbydau hurio preifat.⁶⁰ Nod y diwygiadau yw cyflwyno isafswm safonau cenedlaethol i yrwyr, cerbydau a gweithredwyr ledled Cymru, gwella pwerau gorfodi awdurdodau lleol, a mynd i'r afael â mater "croesi ffiniau", sy'n cyfeirio at yrwyr o ardal gyda safonau llai beichus yn mynd i mewn i ardal arall lle mae safonau uwch i gwsmeriaid. Er nad yw isafswm safonau'n cael

⁵⁹ [Trwyddedu triniaethau cosmetig nad ydynt yn llawfeddygol yn Lloegr](#), 2 Medi 2023; [Trwyddedu Gorfodol Triniaethau Arbennig yng Nghymru](#), 25 Ionawr 2023; [Rheoliad triniaethau cosmetig nad ydynt yn llawfeddygol: dadansoddiad ymgynghoriad - adroddiad terfynol](#), 7 Gorffennaf 2022.

⁶⁰ [Bil Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat \(PHV\) \(Cymru\)](#), 9 Mawrth 2023.

eu hystyried mewn rhannau eraill o'r DU, mae Llywodraeth y DU a Llywodraeth yr Alban wedi cyhoeddi arweiniad arferion gorau i awdurdodau lleol.⁶¹

- C.37 Mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi ei hymateb ymgynghorol ac wedi cadarnhau mewn datganiad i'r Senedd y bydd yn parhau i ymgysylltu â'r diwydiant a theithwyr i sicrhau gwaith deddfwriaeth yn y dyfodol i Gymru gyfan.⁶² Mae Llywodraeth Cymru wedi cadarnhau hefyd y bydd yn cyflwyno dulliau diogelu i atal gyrwyr a chwmnïau o unrhyw le arall yn y DU rhag osgoi safonau cenedlaethol Cymru.⁶³
- C.38 Nid yw'r egwyddor cydnabyddiaeth gilyddol na'r egwyddor peidio gwahaniaethu i wasanaethau yn berthnasol i wasanaethau cludiant, a ddiffinir fel gwasanaeth sy'n cynnwys cludo pobl ar y ffordd.⁶⁴ O ganlyniad, mae'n debyg y bydd y mesurau arfaethedig yn gofyn bod gyrwyr a chwmnïau o fannau eraill yn y DU yn cadw at safonau cenedlaethol newydd Cymru wrth ddarparu gwasanaethau perthnasol i mewn i Gymru neu allan o Gymru.

Trwyddedu gweithgareddau sy'n cynnwys anifeiliaid

- C.39 Mae Llywodraethau'r Alban a Chymru wedi ymgynghori ar wahân, neu maent yn y broses o ymgynghori ar wahân, ar gynigion i gyflwyno cynlluniau trwyddedu statudol a fydd yn gosod y lleiafswm safonau ar gyfer gweithgareddau penodol sy'n ymwneud ag anifeiliaid.⁶⁵ Nod y cynigon yw gwella a diogelu lles anifeiliaid..
- C.40 Gallai cynllun Llywodraeth yr Alban gynnwys y gweithgareddau canlynol o'u gwneud yn rhan o waith busnes: mynd â chŵn am dro, ymdwtio cŵn, darparu gwasanaethau marchogaeth, a chynnig gwasanaethau ffrwythloni cŵn. Gofynnodd yr ymgynghoriad am farn pobl ynglŷn â chyflwyno gofynion am gymwysterau wrth drwyddedu pobl i fynd â chŵn am dro; trafodir hyn ymhellach yn Atodiad C, paragraff C.48. Ceisiodd yr ymgynghoriad sylwadau hefyd am drwyddedu milgwn ac amnewid y ddeddfwriaeth bresennol sy'n ymwneud â sefydliadau marchogaeth a lletyau i anifeiliaid. Gallai cynllun arfaethedig Llywodraeth Cymru ymwneud ag

⁶¹ Lloegr: [Arweiniad am yr arferion gorau wrth drwyddedu tacsis a cherbydau hurio preifat i awdurdodau trwyddedu yn Lloegr](#), 17 Tachwedd 2023; Yr Alban: [Trwyddedu tacsis a cheir hurio preifat: arweiniad – trydydd cyhoeddiad](#), 31 Mai 2023. Yn ogystal, yn Lloegr, mae'r [Ddeddf tacsis a cherbydau hurio preifat \(Diogelu a Diogelwch y Ffordd\) 2022](#) yn rhoi dyletswydd ar awdurdodau trwyddedu yn Lloegr i rannu pryderon â'i gilydd am ddiogelu a diogelwch y ffordd mewn perthynas â gyrwyr tacsis a cherbydau hurio preifat.

⁶² Lee Waters AS, Dirprwy Weinidog dros Newid Hinsawdd, Datganiad Llafar, [Diweddariad i Fil Tacsis a Cherbydau Hurio Preifat \(Cymru\)](#), 3 Hydref.

⁶³ Ibid.

⁶⁴ Mae gwasanaethau cludiant wedi eu rhestru yn Rhannau 1 a 2 o Atodlen 2 i UKIMA.

⁶⁵ Llywodraeth yr Alban: [Trwyddedu gweithgareddau sy'n cynnwys anifeiliaid: ymgynghoriad](#), 4 Gorffennaf 2023; Llywodraeth Cymru: [Trwyddedu Sefydliadau, Gweithgareddau ac Arddangosfeydd Lles Anifeiliaid](#), 8 Rhagfyr 2023.

amrediad llawer ehangach o weithgareddau, yn cynnwys y rhai sy'n berthnasol i gynllun Llywodraeth yr Alban (heblaw gwasanaethau ffrwythloni cŵn).⁶⁶

- C.41 Nid yw Llywodraeth y DU na'r NICS wedi dangos y byddent yn cyflwyno cynlluniau cyfatebol. Bydd cyflwyniad gofynion trwyddedu mewn rhai rhannau o'r DU yn unig (yr Alban a Chymru) yn creu gwahaniaeth yn y rheolaeth ar weithgareddau penodol sy'n cynnwys anifeiliaid

Mesurau twristiaeth (trwyddedu gosod eiddo am gyfnod byr ac ardollau ymwelwyr)

- C.42 Mae Llywodraethau'r DU, yr Alban a Chymru yn ystyried amrediad o fesurau sy'n gysylltiedig â darparu gwasanaethau twristiaeth. Er nad yw Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon wedi cyhoeddi unrhyw fesurau newydd, mae gofyniad yn bodoli bod yn rhaid i unrhyw berson sy'n cynnig llety twristiaeth yng Ngogledd Iwerddon gael tystysgrif gan Tourism Northern Ireland.
- C.43 Mae Llywodraeth yr Alban wedi cyflwyno cynllun trwyddedu ar gyfer gosod eiddo yn y tymor byr, sy'n gofyn bod unrhyw un sy'n gosod eiddo yn y tymor byr cyn 1 Hydref 2022 yn gorfod gwneud cais am drwydded erbyn 1 Hydref 2023.⁶⁷ Mae Llywodraeth Cymru wedi dweud y bydd yn cyflwyno system gofrestru i ddechrau ar gyfer gosod eiddo yn y tymor byr ac yn ddiweddarach bydd yn datblygu cynllun trwyddedu i weithredwyr.⁶⁸ Mae'r Adran Diwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon wedi ymgynghori ar system gofrestru i Loegr.⁶⁹
- C.44 Mae Llywodraeth yr Alban wedi cyflwyno Bil Ardoll Ymwelwyr (Yr Alban) hefyd sy'n galluogi i awdurdodau lleol roi ardoll ar bryniant arosiadau dros nos mewn mathau penodol o letyau.⁷⁰ Mae Llywodraeth Cymru wedi ymgynghori ar gynigion tebyg ac mae'n bwriadu cyflwyno deddfwriaeth yn 2024.⁷¹ Mae Llywodraeth y DU wedi dweud nad oes ganddi unrhyw gynlluniau i gyflwyno mesurau tebyg.⁷²
- C.45 Bydd gwahaniaethau yn rheoliad y gwasanaethau twristiaeth ledled y DU yn codi o gyflwyno gofynion mewn rhannau penodol o'r DU yn unig a gwahaniaethau o ran y gofynion eu hunain a gyflwynir.

⁶⁶ Dyma'r gweithgareddau eraill y gallai cynllun Cymru wneud cais i'w cynnwys: gofal dydd i anifeiliaid anwes, parciau chwarae i gŵn; e) cyfleusterau gofal i anifeiliaid anwes (fel cyfleusterau cadwraeth neu adfer anifeiliaid); ymdwtio anifeiliaid anwes; gofalywr anifeiliaid anwes; hyfforddwy anifeiliaid; canolfannau achub; gwarchodfeydd anifeiliaid; canolfannau canfod cartref newydd; maethu; cwrdd ag anifeiliaid (fel therapi anifeiliaid anwes); arddangosfeydd anifeiliaid symudol a sefydlog; a phrimatiaid fel anifeiliaid anwes.

⁶⁷ [Deddf Llywodraeth Ddinesig \(Yr Alban\) 1982 Gorchymyn \(Trwyddedu Gosodiadau Tymor Byr\) 2022](#).

⁶⁸ Gweler [Datganiad gan y Dirprwy Weinidog dros y Celfyddydau, Chwaraeon a Thwristiaeth](#), 9 Ionawr 2024. Mae Llywodraeth Cymru wedi ymgynghori ar gyflwyno cynllun trwyddedu ar gyfer llety ymwelwyr: Cymru: [Cynllun trwyddedu ar gyfer llety i ymwelwyr yng Nghymru](#), Mehefin 2023.

⁶⁹ Yr Adran Diwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon: [Ymgynghoriad ar gynllun cofrestru ar gyfer gosodiadau tymor byr yn Loegr](#), Mai 2023.

⁷⁰ [Bil yr ardoll ymwelwyr \(Yr Alban\)](#).

⁷¹ [Ardoll ymwelwyr i Gymru](#), Hydref 2023.

⁷² Senedd y DU, Twristiaeth: Trethiant, [Cwestiwn i'r Adran Diwylliant, Cyfryngau a Chwaraeon](#), 13 Medi 2023.

Datblygiadau rheoliadol cyfredol a'r rhai sydd ar y gweill mewn perthynas â chymwysterau proffesiynol

- C.46 Mae pedair llywodraeth y DU wedi bod yn brysur yn ail asesu ac ail ddiffinio'r tirlun rheoliadol i broffesiynau, gyda'r nod o roi hwb i ddiogelwch y defnyddiwr a chodi safonau'r diwydiant.

Ardystio trydanwyr yn yr Alban

- C.47 Mae Llywodraeth yr Alban wedi gwneud gwaith ymchwil ar reoleiddio trydanwyr yn yr Alban.⁷³ Codwyd pryderon gan yr adroddiad nad oes gofyniad ar hyn o bryd i drydanwyr wneud proses o asesu gallu rheolaidd ar y safle. Mae'n bosibl y gallai hyn roi'r defnyddiwr a'r cyhoedd mewn perygl. Mae cynnig wedi ei wneud i ddiogelu'r teitl 'trydanwr' ac ychwanegu trydanwyr at y rhestr o broffesiynau wedi eu rheoleiddio yn y DU.

Trwyddedu pobl sy'n mynd â chŵn am dro a darparwyr gwasanaethau cŵn eraill yn yr Alban

- C.48 Ar hyn o bryd does gan yr Alban ddim gofynion trwyddedu statudol wrth redeg busnes mynd â chŵn am dro, ac nid oes angen i bobl sy'n gwneud hynny fod â chymhwyster cydnabyddedig. Fodd bynnag, gallai rhai awdurdodau lleol annog pobl i fod â thrwyddedau neu yswiriant arbennig yn ei le, er nad yw hyn yn orfodol.⁷⁴ Mae awdurdodau lleol a'r Gymdeithas Atal Creulondeb i Anifeiliaid yr Alban wedi gweld cynnydd mewn cwynion sy'n gysylltiedig ag ymosodiadau ar gŵn y mae aelodau o'r cyhoedd yn eu cymryd am dro. Mewn ymateb i hyn, mae nifer o gynghorau yn yr Alban wedi cyflwyno cynlluniau cofrestru neu achrediad lleol sy'n wirfoddol i bobl sydd â busnesau mynd â chŵn am dro. Daeth Llywodraeth yr Alban i'r casgliad, yn dilyn trafodaethau gyda sefydliadau lles anifeiliaid allweddol ac awdurdodau lleol, bod achos rhesymol i bobl sy'n mynd â chŵn am dro a darparwyr gwasanaethau gofal anifeiliaid eraill fod yn atebol i ofynion trwyddedu. Cafwyd ymgynghoriad ar y cynigion hyn o fis Gorffennaf hyd fis Medi 2023 (mae trafodaeth ehangach am reoleiddio busnesau mynd â chŵn am dro a gwasanaethau cŵn yn Atodiad C, paragraffau C.39-C.41).⁷⁵

Trwyddedu ymarferwyr triniaethau cosmetig nad ydynt yn llawfeddygol yn Lloegr

- C.49 Mae llywodraeth y DU yn ystyried cyflwyno trwydded ymarferydd triniaethau cosmetig nad ydynt yn llawfeddygol i gael ei gweinyddu a'i gorfodi gan

⁷³ [Rheoleiddio Trydanwyr yn yr Alban: Ar gyfer Cyfarwyddiaeth Ynni a Newid Hinsawdd Llywodraeth yr Alban \(www.gov.scot\)](http://www.gov.scot)

⁷⁴ [Darganfod y person cywir i fynd â'ch ci am dro, SPCA Yr Alban](#)

⁷⁵ [Trwyddedu pobl sy'n mynd â chŵn am dro yn fasnachol](#)

awdurdodau lleol sy'n gweithio gydag amrywiaeth o bartneriaid.⁷⁶ Mae rheoliadau arfaethedig yn ymwneud â darparu triniaethau cosmetig penodol yn cael eu trafod yn Atodiad C, paragraffau C.33-C.35.

Trwyddedu unigolion sy'n gweithio mewn cludo gwastraff yn Lloegr

C.50 Mae Llywodraeth y DU yn ystyried cynigion i gyflwyno gofynion newydd ynghylch gallu technegol i unigolion sy'n ymwneud â gweithgareddau cludo gwastraff.⁷⁷

Trwyddedu arolygwyr adeiladau yn Lloegr

C.51 Ar ôl Ebrill 2024, mae'n rhaid i arolygwyr adeiladau sy'n gwneud gweithgareddau rheoli adeiladau a reoleiddir yn Lloegr fod yn gofrestredig fel arolygwyr adeiladau.⁷⁸ Bydd y proffesiwn hwn wedi ei reoleiddio gan y Weithrediaeth Iechyd a Diogelwch a fydd yn cadw cofrestr gyhoeddus o arolygwyr adeiladu.

Trwyddedu triniaethau aciwbigo, tyllu corff, electrolysis a rhoi tatŵ

C.52 Yng Nghymru, mae Llywodraeth Cymru'n datblygu rhaglen ddeddfwriaethol i weithredu trefn drwyddedu orfodol ar gyfer aciwbigo, tyllu cyrff, electrolysis a rhoi tatŵs (mae trafodaeth am y rheoliadau cynigiedig yn ymwneud â darparu'r gweithdrefnau hyn yn Atodiad C, paragraffau C.33-C.35).⁷⁹ Yn dilyn ymgynghoriad cyhoeddus yn 2023 am gynigion ynglŷn â chynllun trwyddedu gorfodol, mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn gweithio gydag awdurdodau lleol ac ymarferwyr i ddatblygu systemau a deunyddiau yn barod ar gyfer gweithredu'r cynllun trwyddedu newydd yn 2024.

Rheoliad Technegwyr Fferyllfeydd yng Ngogledd Iwerddon

C.53 Yng Ngogledd Iwerddon, mae'r Adran Iechyd wedi ymgynghori ar gynnig i gyflwyno rheoliad statudol am y gweithlu Technegwyr Fferyllfeydd yng Ngogledd Iwerddon. Lanswyd ymgynghoriad cyhoeddus ym mis Mawrth 2022.⁸⁰

⁷⁶ [Cynllun trwyddedu ar gyfer gweithdrefnau cosmetig nad ydynt yn llawfeddygol. Cyhoeddwyd yr ymgynghoriad ar 2 Medi 2023](#)

⁷⁷ [Diwygio'r system gludo, cyfyngu a delio gwastraff: cyhoeddwyd yr ymateb i'r ymgynghoriad ar 21 Hydref 2023](#)

⁷⁸ [Arweiniad: Arolygwyr adeiladau cofrestredig, y Weithrediaeth Iechyd a Diogelwch. Cyhoeddwyd 5 Hydref 2023](#)

⁷⁹ [Deddf Iechyd Cyhoeddus \(Cymru\) 2017 – Rhan 4 \(Gweithdrefnau Arbennig\) : Gwybodaeth am Gynnydd y Gweithrediad. Cyhoeddwyd Mawrth 2023.](#)

⁸⁰ [Symud Rheoliad Technegwyr Fferyllfeydd yng Ngogledd Iwerddon yn ei flaen. Yr Adran Iechyd. Cyhoeddwyd 29 Mehefin 2022.](#)